

Rekomendacje do Kujawsko – Pomorskiego Programu Rozwoju Sportu

**PROJEKT REALIZOWANY W RAMACH PROGRAMU OBYWATELE DLA DEMOKRACJI,
FINANSOWANEGO Z FUNDUSZY EOG**

Partnerzy:

www.ngofund.org.pl

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
O strategii	4
Jak czytać dokument	6
Priorytety : definicje, analiza, SWOT, cele, działania i wskaźniki	
Priorytet 1 : Upowszechnianie sportu	8
Priorytet 2: Rozwój systemu zawodów sportowych dla dzieci i młodzieży	21
Priorytet 3: Trener – centralna postać systemu szkolenia	27
Priorytet 4: Promocja województwa poprzez sport	32
Priorytet 5: Inwestycje sportowe strategiczne dla regionu	37
Priorytet 6: Budowa infrastruktury dla rozwoju sportu masowego, amatorskiego i rekreacji	42
Priorytet 7: Budowa „koalicji dla sportu” w obszarach edukacja, polityka społeczna, zdrowie i bezpieczeństwo	47
Priorytet 8: Dyscypliny sportu strategiczne dla regionu	52
Zakończenie	56

I. Wstęp

Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego - wspólnie z Fundacją Rozwoju Kultury Fizycznej, Centrum Wyzwań Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego i Stowarzyszeniem Run To Run - realizuje projekt „**Obywatele dla Aktywności**”, którego celem jest **przygotowanie diagnozy sportu w naszym regionie**, a następnie **stworzenie Kujawsko-Pomorskiego Programu Rozwoju Sportu**. Trwający projekt jest pierwszym w Polsce, tak szeroko i długofalowo zaplanowanym procesem tworzenia wojewódzkiego programu w tej dziedzinie. Elementem szczególnie wyróżniającym prowadzone działania jest metodologia zbierania wiedzy, zgodna z najnowszymi trendami włączania w proces przedstawicieli instytucji ważnych dla badanego obszaru oraz samych mieszkańców. W projekcie przyjęto, co następuje:

- 1) wiedza na temat panujących w sporcie mechanizmów jest znana przede wszystkim, działającym w tym obszarze praktykom i to ich należy pytać o konieczne do podjęcia działania,
- 2) problemem polskich dokumentów strategicznych są niedostatki w ich późniejszej implementacji, która często wymaga zbudowania szerokiego środowiska zdecydowanego wdrażać zawarte w nich zapisy, dlatego potencjalnych interesariuszy programu zdecydowano się zaangażować już na poziomie jego tworzenia,
- 3) tworzenie ogólnych, niemodyfikowalnych projektów z poziomu województwa jest droższe niż przyjęcie systemu testowania, prototypowania i modyfikowania rozwiązań.

Nacisk w tworzonych w procesie dokumentach został położony na:

- analizowanie mechanizmów i na podstawie nich rekomendowaniu realistycznych (ale też często ambitnych i innowacyjnych) sposobów działania,
- na poprawieniu sposobu zbierania danych i wiedzy w obszarze sportu, które to zadania są w całej Polsce niewystarczające.

II. O strategii

Cele polityki sportowej rzadko są jednoznacznie sprecyzowane na poziomie gmin i powiatów. Analiza wypowiedzi respondentów, zrealizowanej w ramach projektu „Obywatele dla aktywności” ankiety wskazuje na częsty brak jednoznacznej wizji tego, do czego ma prowadzić sport, w jaki sposób ma wpisywać się w rozwój gminy i poprawę jakości życia. Często pojawia się stwierdzenie, iż „najważniejszym celem polityki sportowej powiatu/gminy jest rozbudowa infrastruktury sportowej”¹.

Idea projektu bierze się tymczasem z przekonania, że aktywność fizyczna w dłuższej perspektywie oddziałuje na wiele dziedzin życia społecznego: *stan zdrowia i wyzwania demograficzne* (pozwala dłużej pozostać w sprawności), na dostarczanie *kompetencji* (a nie tylko wiedzy) niezbędnych do podnoszenia poziomu kapitału ludzkiego (kompetencji i potencjału ludzi) i społecznego (powiązań i możliwości współdziałania między ludźmi) oraz *gospodarkę*, co odbywa się przez kilka procesów – po pierwsze, sam sektor sportowy może tworzyć miejsca pracy, wyższy poziom aktywności, pobudza rynek usług i popytu na pewne powiązane ze sportem dobra (sprzęt sportowy, odpowiednia żywność, sprzęt turystyczny), po drugie aktywniejsi fizycznie ludzie w sposób bardziej efektywny realizują się na rynku pracy.

Obszary działań w zakresie sportu, na najbliższe lata zostały określone Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko - Pomorskiego 2020. Plan Modernizacji +2020, który to dokument jest załącznikiem do uchwały Nr XLI/693/13 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 października 2013 r.

Czytamy w nim :

...Ważnym aspektem aktywności społecznej jest aktywność fizyczna, będąca czynną formą zagospodarowania wolnego czasu, a jednocześnie promująca zachowania prozdrowotne. Zamierza się zachęcać do większej aktywności, poprzez uprawianie amatorskiego sportu i rekreacji. Służyć temu będzie rozbudowa małej infrastruktury rekreacyjno-sportowej dla potrzeb rekreacji, sportu masowego i amatorskiego. Do dzieci i młodzieży kierowane będą specjalne działania ukierunkowane na nabywanie właściwych postaw – współdziałania, uczciwej rywalizacji, tożsamości regionalnej - od najmłodszych lat. Opracowane zostaną, adresowane do szkół, działania na rzecz upowszechniania sportu i rekreacji poprzez edukację sportową, obejmującą także organizację regionalnych rozgrywek ligowych dla dzieci i młodzieży. W ramach edukacji sportowej doprowadzi się do odbudowy rangi zajęć wychowania fizycznego w szkołach i przedszkolach oraz pozalekcyjnych zajęć w ramach kółek sportowych, UKS, itp. Zamierza się upowszechnić naukę pływania dla uczniów szkół podstawowych. Wyeksponowaniu w procesie edukacji i wychowania dzieci i młodzieży ulegnie rola i pozycja trenerów oraz animatorów sportu jako niezbędnego ogniwa w sukcesie sportowym oraz prawidłowej realizacji zajęć wychowania fizycznego. Wskazane jest wykorzystanie istniejących zasobów przyrodniczych takich jak rzeki (kajakarstwo), jeziora i zalewy (żeglarstwo), tereny atrakcyjne krajobrazowo i przyrodniczo (aktywny wypoczynek i rekreacji) do propagowania aktywnego stylu życia połączonego z edukacją...(str. 39)

¹ Badanie ankietowe skierowane do gmin i powiatów województwa kujawsko - pomorskiego, zrealizowane przez Centrum Wzywań Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego w ramach projektu *Obywatele dla aktywności* w 2015 roku.

Zaś idea Kujawsko - Pomorskiego Programu Rozwoju Sportu została zdefiniowana następująco:

.... Główną ideą programu jest zaplanowanie kompleksowych działań na rzecz rozwoju sportu i aktywności ruchowej. Dotyczy zarówno rozwoju bazy i aktywności sportowej przy szkołach, jak i amatorskiego sportu i rekreacji, a także wybranych aspektów działalności zorganizowanych form aktywności sportowej (klubów i stowarzyszeń sportowych). Aktywność sportową należy rozpatrywać na kilku płaszczyznach: rozwoju społecznego (współpraca zespołowa i szlachetna rywalizacja), zdrowia, a także budowania tożsamości regionalnej, promocji województwa przez sukcesy sportowe. Zagadnienia, które powinny zostać objęte programem upowszechnianie sportu (sport podstawą zdrowego społeczeństwa i jako element integracji społecznej), organizacja wszelkiego rodzaju zawodów, konkursów, np. regionalnych rozgrywek dla dzieci i młodzieży, rozwój edukacji sportowej, rozwój systemu zawodów sportowych dla młodzieży szkolnej, trener – centralna postać systemu szkolenia, promocja województwa poprzez sport, dyscypliny strategiczne dla regionu, inwestycje sportowe strategiczne dla regionu, budowa infrastruktury dla rozwoju sportu masowego, amatorskiego i rekreacji, budowa „koalicji dla sportu” w obszarach: edukacja, polityka społeczna, bezpieczeństwo.

Dokument wskazuje również zagadnienia, które powinny zostać objęte programem, a które stały się wyznacznikiem, do tworzenia poniższych rekomendacji:

- 1) upowszechnianie sportu (sport podstawą zdrowego społeczeństwa i jako element integracji społecznej),
- 2) organizacja wszelkiego rodzaju zawodów, konkursów, np. regionalnych rozgrywek dla dzieci i młodzieży,
- 3) rozwój edukacji sportowej,
- 4) rozwój systemu zawodów sportowych dla młodzieży szkolnej,
- 5) trener – centralna postać systemu szkolenia,
- 6) promocja województwa poprzez sport,
- 7) dyscypliny strategiczne dla regionu,
- 8) inwestycje sportowe strategiczne dla regionu,
- 9) budowa infrastruktury dla rozwoju sportu masowego, amatorskiego i rekreacji,
- 10) budowa „koalicji dla sportu” w obszarach: edukacja, polityka społeczna, bezpieczeństwo.

W zapisy programu wplecione zostały cele horyzontalne, o których myślenie powinno przenikać realizację wszelkich planowanych działań: stała aktywność fizyczna pozytywnie wpływająca na stan zdrowia mieszkańców województwa, sport jako przestrzeń budowania kapitału społecznego i podnoszenia kompetencji mieszkańców województwa, wzrost gospodarczy oraz promocja i budowanie tożsamości regionu poprzez sport.

Program z konieczności dotyczy działań Urzędu Marszałkowskiego, ale przeprowadzona diagnoza wyraźnie pokazuje, że zmiana w sporcie nastąpi jedynie w momencie zmiany działań poszczególnych zaangażowanych w sport aktorów, tak różnych jak kluby i związki sportowe, przedstawiciele opieki zdrowotnej, czy powiatowe urzędy pracy. Badania społeczne pokazują bowiem, że to oddolne zaangażowanie lokalnych liderów i zgromadzonych wokół nich wspólnot jest motorem realnych zmian danego obszaru. W świecie sportu w województwie jest wiele zasobów i możliwości, które warto wykorzystać.

III. Jak czytać dokument?

Każdy z wybranych w dokumencie priorytetów w obszarze sportu pochodzi z zapisów Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko - Pomorskiego 2020. Plan Modernizacji +2020 i jest oddzielnym podrozdziałem tego dokumentu. Wprowadzeniem do głębszego rozumienia i znaczenia każdego z celów przez pokazanie głównych wniosków z procesu konsultacji i diagnozy oraz przez przywołanie kluczowych danych (jeśli w danym obszarze są dostępne).

Sposób prezentacji treści w odniesieniu do każdego z priorytetów :

PRIORYTET GŁÓWNY		
1. Diagnoza obszaru, który decyduje o realizacji celu: pokazanie danych, wyników konsultacji + niezbędne definicje z danego obszaru	2. Analiza SWOT: mocne, słabe strony, zagrożenia szanse w obszarze odnoszącym się do danego celu	3. Cele/działania/wskaźniki odnoszące się do danego celu głównego

Po części diagnostycznej prezentujemy analizę SWOT – mocne i słabe strony w odnoszącym się do celu obszarze, a dalej szanse i zagrożenia, które się z nim wiążą. Jest to rodzaj podsumowania obecnej sytuacji w danych obszarze.

Ostatnią część każdego podrozdziału stanowią cele w danym obszarze, przypisane im działania oraz wskaźniki, które umożliwią sprawdzenie, na ile cel jest osiągnięty.

IV. PRIORYTETY: DEFINICJE, ANALIZA, SWOT, CELE , DZIAŁANIA I WSKAŹNIKI

PIORYTET 1

Upowszechnianie sportu - sport podstawą zdrowego społeczeństwa i elementem integracji społecznej - w tym rozwój edukacji sportowej a także organizacja życia sportowego - imprezy/zawody sportowe; szkolenie (treningi/zajęcia)

I. DEFINICJE

Upowszechnienie sportu – rozumiane jako: zwiększenie liczby osób, ze wszystkich grup wiekowych i społecznych, które są regularnie aktywne fizycznie, w różnych dostosowanych do swoich potrzeb, możliwości i zainteresowań formach (rekreacja, sport amatorski, sport wyczynowy, sport zawodowy).

Zdrowe społeczeństwo - rozumiane w dwóch aspektach: jako zwiększenie kondycji, sprawności, wydolności fizycznej mieszkańców, a dalej zmniejszenie występowania i przebiegu chorób, w tym szczególnie chorób cywilizacyjnych oraz zdrowe społeczeństwo to społeczeństwo zintegrowane, gdzie wszyscy obywatele, bez względu na dzielące ich różnice czują się częścią wspólnoty (osiedlowej, gminnej, miejskiej, wojewódzkiej, krajowej), mogą korzystać ze swoich praw, mają dostęp do usług i mają szansę na rozwój.

Edukacja sportowa – to ogół procesów uczenia się związanych ze sportem, odbywających się w klubach i szkołach sportowych oraz na wyższych uczelniach o profilu/kierunku sportowym. Edukacja sportowa to także to proces nabywania kompetencji na poziomie:

- obywateli, którzy wiedzą, dlaczego aktywność fizyczna jest ważna i potrafią ją dla siebie wybrać, a dalej w niej wytrwać,
- organizatorów sportu/trenerów/animatorów, którzy nabywają wiedzę o tym, jak prowadzić/udoskonalać zajęcia sportowe i rekreacyjne oraz potrafią dotrzeć do różnorodnych grup społecznych,
- organizacji sportowych, które potrafią tworzyć adekwatną do swojego kontekstu lokalnego ofertę usług sportowych zarówno dla amatorów jak i zawodników,
- samorządów, które wiedzą jak wyznaczać szerokie cele w zakresie sportu (w tym profesjonalnego), decydują o przyznawaniu środków na działania sportowe (w tym w zakresie inwestycji infrastrukturalnych) oraz potrafią wspierać organizacje, które realizują zadania w obszarze sportu.

Edukacja sportowa może mieć charakter formalny i nieformalny:

- edukacja formalna przedstawicieli sektora sportu – szkoły wyższe; szkoły mistrzostwa sportowego; klasy/oddziały o profilu sportowym; instytucje prowadzące działalność szkoleniową, np. TKKF,
- edukacja nieformalna – przekazywana w relacji trener – zawodnik – działacz/manager/ /organizator sportu a wynikająca z doświadczenia zawodowego.

II. DIAGNOZA

1. Aktywność fizyczna mieszkańców województwa kujawsko - pomorskiego.

Ile osób w ogóle ćwiczy?

Ogólnopolskie badania prowadzone przez GUS w 2012 r. wskazują, że w zajęciach sportowych ogółem uczestniczy 45,9% Polaków, natomiast regularnie ćwiczy około 20,3%². Jako najczęstsze bariery uczestnictwa w sporcie Polacy wymieniają brak czasu (32,1%) i brak zainteresowania aktywnym wypoczynkiem (18,7%); dużo rzadziej wskazywane są względy finansowe (6,2%)³. Zderzenie tych informacji z danymi na temat najpopularniejszych form spędzania wolnego czasu, zgodnie z którymi na oglądanie telewizji Polacy poświęcają średnio 3-4 godziny dziennie pokazuje, że brak czasu, może być najprostszym sposobem usprawiedliwienia braku aktywności pokazującym, że w wolnym czasie Polacy wolą robić co innego⁴.

W województwie kujawsko-pomorskim do tej pory praktycznie nie były prowadzone systematyczne badania dotyczące aktywności fizycznej mieszkańców. Nie prowadzą ich również urzędy gminne, których przedstawiciele odpowiedzieli na ankietę zrealizowaną przez Centrum Wyzwań Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego na potrzeby programu „Obywatele dla aktywności”⁵. Jedynie 2 z 88 respondentów wskazało, że takie badania w gminie były prowadzone, przy czym w jednym przypadku (w Lubiewie) wskazano, że badania te były prowadzone metodą niesystematycznej obserwacji podczas „akcji sportowych”. W drugiej z gmin (Kowalewie Pomorskim) wskazano odsetek osób aktywnych fizycznie (około 13%).

² Łysoń P. (red.), Uczestnictwo Polaków w sporcie, GUS, Warszawa 2013, str. 35.

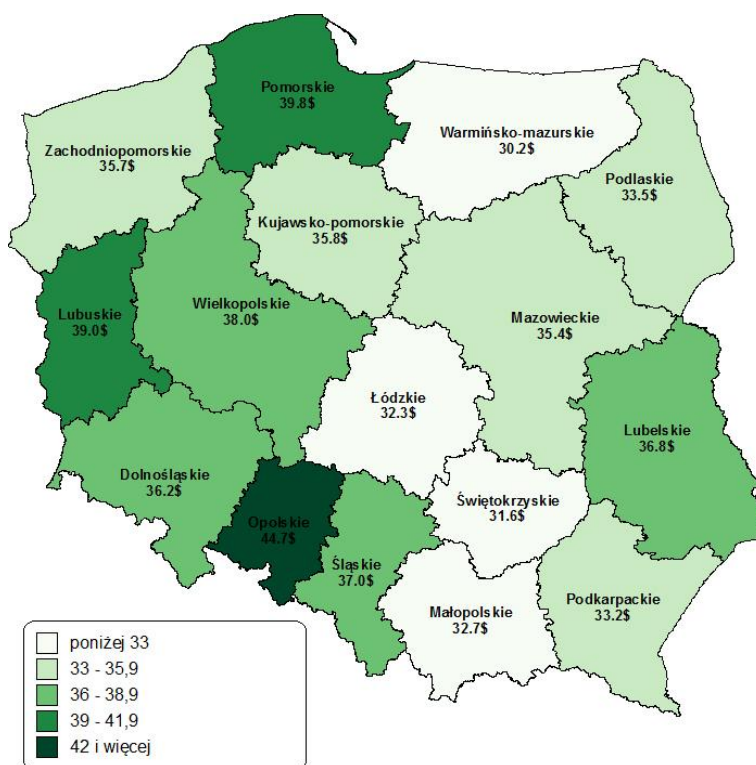
³ Uczestnictwo Polaków w Sporcie i Rekreacji Ruchowej w 2012 roku GUS s. 61

⁴ Por. W. Pańczyk Kultura fizyczna i sport w zwierniku nauk społecznych [w:] Aktywność rekreacyjno-turystyczna w świetle ponowoczesnych, zdrowotnych potrzeb społecznych, s. 408 – 409

⁵ Badanie ankietowe skierowane do gmin i powiatów województwa kujawsko - pomorskiego, zrealizowane przez Centrum Wyzwań Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego w ramach projektu *Obywatele dla aktywności* w 2015 roku.

W ujęciu wojewódzkim dostępne dane pochodzą z Diagnozy Społecznej:

Mapa 1. Odsetek pozytywnych odpowiedzi na pytanie „Czy uprawia Pani aktywnie którąś z form sportu, ćwiczeń fizycznych?” wg województw w 2013 r.

Źródło danych: Czapiński J., Panek T., *Diagnoza społeczna 2009, 2011 i 2013*, Rada Monitoringu Społecznego, www.diagnoza.com

Pewne światło na aktywność fizyczną mieszkańców województwa kujawsko - pomorskiego rzuca również badanie WOBASZ (Wieloośrodkowe Ogólnopolskie Badanie Stanu Zdrowia Ludności) przeprowadzone w 2005 roku. W. Maik, M. Napierała i W. Żukow komentując wyniki ww. badania wskazywali, że „w województwie kujawsko-pomorskim występuje największy odsetek mało aktywnych kobiet (aż 65%), natomiast mężczyźni zajmują przedostatnie miejsce z wynikiem 58%. Biorąc pod uwagę wyniki dotyczące prawidłowej aktywności w czasie wolnym to kujawsko-pomorskie plasuje się pod koniec stawki osiągając odpowiednio wynik 27% kobiety i 34% mężczyźni”⁶.

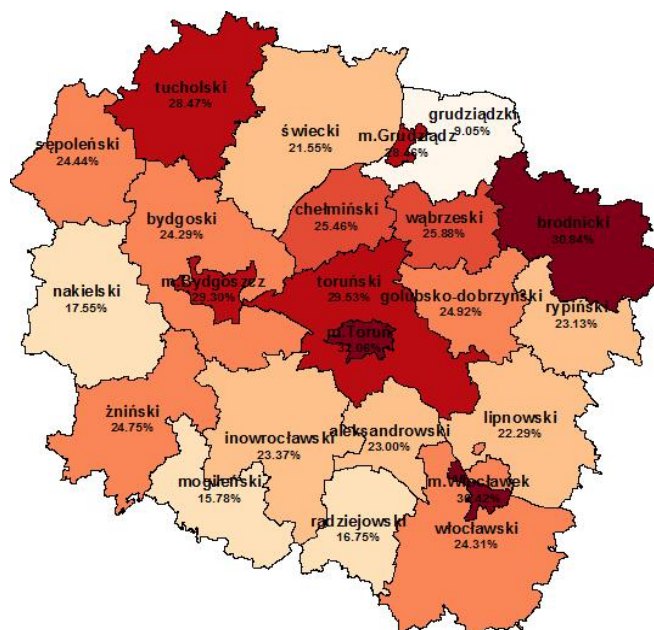
Specyficznym rodzajem aktywności fizycznej jest uprawianie sportu w klubie sportowym. Liczba osób ćwiczących w klubach województwa kujawsko-pomorskiego wyniosła w 2014 r. **51 995 osób**, (co stanowi 2,49% liczby mieszkańców) i w porównaniu z rokiem 2012 wzrosła o zaledwie 805 osób, przy stosunkowo wysokim tempie rozwoju infrastruktury sportowej

⁶ Maik W., Napierała M., Żukow W., Wybrane problemy turystyki, rekreacji, fizjoterapii ochrony zdrowia człowieka, Radomska Wyższa Szkoła w Radomiu, Radom 2011, str. 61.

(o czym mowa w priorytecie *Budowa infrastruktury dla rozwoju sportu masowego, amatorskiego i rekreacji niniejszego dokumentu*). W rozbiu na kobiety i mężczyzn sytuacja przedstawia się następująco: liczba ćwiczących mężczyzn w klubach w roku 2012 wynosiła 37.474 osób, a w 2014 roku 38.172 osób, co stanowi wzrost o niecałe 1,9%. W przypadku kobiet, liczba ćwiczących w 2012 roku wynosiła 13.716, a w 2014 roku 13.823, co daje wzrost zaledwie o niecałe 0,8 %⁷. Dane te pokazują, że niemal ¼ osób ćwiczących w klubach województwa kujawsko-pomorskiego stanowią mężczyźni (38.172 osoby, czyli 73,4% ogółu ćwiczących). Proporcje między liczbą ćwiczących kobiet i mężczyzn nie zmieniły się istotnie, na przestrzeni ostatnich 14 lat⁸. Z wiekiem dysproporcja płci między ćwiczącymi narasta; wśród ćwiczących do lat 18 dziewczęta stanowią w województwie 30,3%. Przestają one ćwiczyć najczęściej wraz z pierwszą ciążą i urodzeniem pierwszego dziecka i następnie nie wracają już do aktywności fizycznej.

Dane dotyczące powiatów i gmin utwierdzają w przekonaniu, że kobiety ćwiczą w klubach zdecydowanie częściej w mieście niż na wsi. Do powiatów o największym odsetku ćwiczących kobiet należą m.in. wszystkie największe miasta (miasta na prawach powiatu).

Mapa 2 . Kobiety jako odsetek ćwiczących w klubach w województwa kujawsko - pomorskiego w 2015 r.

Źródło: BDL GUS

Największy odsetek kobiet wśród ćwiczących w klubach odnotowały: m. Toruń, powiat brodnicki, m. Włocławek, powiat toruński, m. Bydgoszcz, powiat tucholski i m. Grudziądz – (patrz - mapa powyżej). Powiat grudziądzki ziemski znacząco odbiega od reszty województwa

⁷ Dane o klubach sportowych, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, Kujawsko - Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych

⁸ BDL GUS

– jedynie 9,1% ćwiczących w klubach to kobiety. Nie oznacza to, że aktywność fizyczna kobiet na wsi jest niemożliwa – 5 na 6 gmin o największym udziale kobiet wśród ćwiczących w klubach, to gminy wiejskie: Wąbrzeźno, Bobrowo, Zławieś Wielka oraz Tłuchowo.

Zaangażowanie Polaków w kluby sportowe warto porównać z danymi z innych krajów. Badania GUS z 2012 roku wykazały, że na 1000 mieszkańców mamy w Polsce tylko 24 członkostwa w klubach sportowych, gdy tymczasem we Francji na 1000 mieszkańców liczba członkostw wynosi aż 268, w Holandii 312, a w Niemczech 341⁹. Polskie kluby sportowe to w większości miejsca nastawione na wyczyn, niemające oferty zajęć sportowych dla amatorów. Prawdopodobnie bez tej oferty trudne będzie podniesienie poziomu aktywności fizycznej mieszkańców województwa.

Tymczasem zmiana modelu funkcjonowania klubów sportowych może również stanowić ważne źródło budowania marki i pozyskiwania funduszy w lokalnej społeczności. Wskazuje na to m.in. zdecydowanie wzrostowa tendencja uczestnictwa mieszkańców województwa kujawsko - pomorskiego w imprezach sportowych. W 2014 roku w imprezach sportowych uczestniczyło 1,3 mln osób (5 lokata w kraju) tj. o 8,4 % więcej niż w roku 2013¹⁰.

W sposób szczególny zmiana funkcjonowania klubów powinna być nastawiona na otwarcie oferty sportowej na kobiety. Nie bez znaczenia dla prezesów organizacji sportowych powinny być również dane o starzeniu się społeczeństwa.

Zgodnie w wynikami badań zawartymi w Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko - Pomorskiego 2020. Plan Modernizacji +2020: „*O ile w roku 2011 grupa w wieku 65+ liczyła 273,2 tys. osób i stanowiła 13,0% ogółu mieszkańców województwa, to w roku 2025 wartości te wyniosą odpowiednio 416,6 tys. i 20,7% (udział grupy wiekowej 75+ wzrośnie do roku 2030 z 6,0% do 10,4%) w Toruniu w roku 2025 udział grupy 65+ wyniesie 22,5%, a w Bydgoszczy – 24,2%.*” a przeciętna długość dalszego trwania życia – obliczona w momencie narodzin: „*wynosi 72,2 lata dla mężczyzn oraz 80,1 lat dla kobiet*”. Obydwa wskaźniki lokują województwo wśród słabszych – jest to 10. pozycja w odniesieniu do czasu trwania życia mężczyzn i dopiero 14. w odniesieniu do czasu trwania życia kobiet.

⁹ *Les chiffres-clés du sport*, Ministère des sports, de la jeunesse, de l'éducation populaire et de la vie associative, Paris 2013; liczba ludności (2012 r.) za: Eurostat. Ledentalrapportage 2012, Nederlands Olympisch Comité * Nederlandse Sport Federatie (NOC*NSF); liczba ludności (2012 r.) za: Eurostat. Deutscher Olympischer Sport Bund, Bestandserhebung 2013. Za Program Rozwoju Sportu do 2020

¹⁰ Dane o klubach sportowych, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, Kujawsko - Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych.

Wnioski ze spotkań realizowanych w ramach projektu Obywatele dla Aktywności :

„ Aktywność mieszkańców. Uczestnicy spotkania byli zgodni, że w ich okolicach można zauważyć coraz większą modę na sport, co za tym idzie, coraz więcej ludzi jest aktywnych fizycznie. Najmniej aktywne są ich zdaniem kobiety począwszy od gimnazjum do ok. 30 roku życia.

Zdaniem uczestników spotkania młodzież jest w dużo gorszej kondycji fizycznej niż jeszcze kilka-kilkanaście lat temu. Jednocześnie wąska grupa sprawnych fizycznie dzieci jest nadmiernie eksploatowana udziałem w bardzo dużej ilości zawodów”¹¹.

„Aktywność fizyczna mieszkańców. Kolejni rozmówcy potwierdzili, że najbardziej aktywne obecnie są dzieci i osoby starsze. Rodzice głównie wtedy, jeśli uczestniczą w życiu sportowym dzieci. Intensywnie ćwiczą też zorganizowane grupy zawodowe.

Zdaniem rozmówców najmniej aktywni są mężczyźni w wieku produkcyjnym, pracujący biurowo np. w administracji, a także kobiety między 17 a 28 rokiem życia”¹².

2. Kluby sportowe

Według danych Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy w województwie kujawsko - pomorskim w roku 2014 zarejestrowanych było 795 klubów sportowych, w porównaniu z rokiem 2012 ich liczba spadła o 8, a co za tym, idzie zmalała też na przestrzeni dwóch lat (2012 -2014) liczba dostępnych sekcji sportowych z 1499 do 1459¹³.

Co przy wciąż niewielkiej aktywności sportowej mieszkańców i dynamicznym rozwoju infrastruktury sportowej, (przy wysokim tempie rozwoju infrastruktury sportowej o czym mowa w priorytecie *Budowa infrastruktury dla rozwoju sportu masowego, amatorskiego i rekreacji* niniejszego dokumentu) stanowi niepokojącą tendencję.

Dane ogólnopolskie dotyczące sytuacji finansowej klubów pokazują, że połowa organizacji sportowych (stowarzyszeń i fundacji) dysponuje rocznie budżetem nie większym, niż 19 tys. zł. Prawie połowa w 2011 roku rozporządzała budżetem zawierającym się w przedziale między 10 a 100 tys. zł.¹⁴. Dane na temat dość trudnej sytuacji finansowej klubów sportowych, warto uzupełnić informacją o stosunkowym uprzywilejowaniu organizacji sportowych przez samorządy. Obecnie 2/3 organizacji sportowych uzyskuje środki z jednostek samorządu terytorialnego, co w gminach wiejskich i wiejsko-miejskich przekłada się na prawie 60% wszystkich środków przeznaczonych dla sfery pozarządowej. Blisko 50 % gminnych dotacji przyznawanych organizacjom pozarządowym trafia tam do sektora sportu.

¹¹ Obywatele dla Aktywności projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji realizowanego ze środków EOG - spotkanie powiatowe Żnin 10.06.2015 www.run-torun.pl

¹² Obywatele dla Aktywności projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji realizowanego ze środków EOG - spotkanie powiatowe Brzozie 12.06.2015 www.run-torun.pl

¹³ Dane o klubach sportowych, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, Kujawsko - Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych.

¹⁴ Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych...

Dla prawie połowy z wszystkich organizacji sportowych środki samorządowe stanowią największy składnik ich budżetu, a dla co dziesiątej są jedynym źródłem przychodu¹⁵.

Paradoks obecnej sytuacji często polega na tym, że jeśli organizacja wykaże dodatkowe źródła funduszy, w myśl zasady – *oni i tak mają, więc sobie poradzą* – jest niejako karana za swoją aktywność, mniejszą dotacją z budżetu samorządowego. W ten sposób sama metoda przyznawania funduszy publicznych często promuje bierność i uzależnienie klubów od samorządu. Niezwykle istotne jest poszukiwanie zasad finansowania klubów, które jednocześnie motywowałyby je do dbania o liczbę regularnie ćwiczących oraz do pozyskiwania dodatkowych źródeł finansowania, w tym poprzez budowanie partnerstw międzysektorowych. Obecnie według ogólnopolskich danych Klon/Jawor działania nastawione na rozszerzanie grupy odbiorców prowadzi 43% spośród organizacji sportowych. Tylko nieco ponad jedna czwarta (26%) wspiera niefinansowo bądź współpracuje z innymi organizacjami¹⁶. Zmiany sytuacji sportu w Polsce powinny iść w kierunku, w którym źródłem poszukiwania funduszy przez kluby będzie 97% nienależących do nich Polaków, a nieograniczone fundusze publiczne. Dla tych osób zgodnie z danymi GUS głównym motywem uczestnictwa w sporcie jest przyjemność i rozrywka¹⁷.

Wnioski ze spotkań realizowanych w ramach projektu Obywatele dla Aktywności :

„Problemem wielu miejscowości jest brak liderów. Pojedynczy działają w konkretnych dyscyplinach, w klubach, w których bardzo brakuje sukcesji”¹⁸.

„Potrzeba banku wiedzy skierowanego zarówno do klubów jak i JST o możliwościach dofinansowania sportu, dobrych praktykach (w zakresie zarówno prowadzenia klubów jak i inwestycji sportowych) szkoleniach, wynikach sportowych oraz „wylęgarni pomysłów sportowych” - miejsca, gdzie człowiek może przyjąć z pomysłem i poszukać partnerów”¹⁹.

¹⁵ Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych...

¹⁶ Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych...

¹⁷ Główny Urząd Statystyczny, *Uczestnictwo Polaków w sporcie i rekreacji ruchowej 2012 r.*, Głównym motywem uczestnictwa Polaków w sporcie i rekreacji ruchowej wg GUS była przyjemność i rozrywka (66,0%; wzrost z 51,3% w 2008 r.). Istotny czynnik stanowiła także chęć utrzymania kondycji fizycznej oraz zachowania właściwej sylwetki (dla 15,5% mężczyzn oraz 20% kobiet) oraz powody zdrowotne, które były najważniejsze dla 12,3% kobiet oraz 7,4% mężczyzn.

¹⁸ Obywatele dla Aktywności projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji realizowanego ze środków EOG - spotkanie powiatowe Żnin 10.06.2015 [www. run-torun.pl](http://www.run-torun.pl)

¹⁹ Obywatele dla Aktywności projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji realizowanego ze środków EOG - spotkanie wojewódzkie Toruń 22.09.2015, [www. run-torun.pl](http://www.run-torun.pl)

3. Wolontariat

Ważnym kierunkiem zwiększenia zaangażowania w sport jest rozwój wolontariatu w organizacjach. Kluby sportowe niejednokrotnie oparte są na pasji i ciężkiej pracy jednego człowieka, który akcyjnie jest w stanie zaangażować wielu wolontariuszy, ale na co dzień działa sam. Wolontariuszami na co dzień mogą być tymczasem osoby starsze, studenci, czy tzw. zwykli mieszkańcy.

Wolontariat m.in.:

- pozwala na realizację większej liczby działań, wzmacnia potencjał organizacji/klubów,
- promuje organizację i jej działania w środowisku lokalnym,
- daje możliwość uczenia się – dla osób w każdej grupie wiekowej,
- wolontariat profesjonalistów/ekspertów pozwala organizacjom na dostęp do unikatowych nowych kompetencji,
- w naturalny sposób angażuje rodziny, sieć znajomych zawodników i w dalszej perspektywie oddziałuje na ich zaangażowanie w aktywność fizyczną,
- integruje przedstawicieli grup społecznych, którzy mają mniejsze szanse na rynku pracy (jest dobrym pierwszym krokiem w zdobywaniu zawodowego doświadczenia).

W województwie kujawsko-pomorskim do tej pory nie były prowadzone badania na temat zaangażowania wolontariuszy w codzienną pracę klubów. W tym zakresie, można w związku z tym bazować jedynie na danych ogólnopolskich. Z raportu opracowanego przez stowarzyszenie Klon/Jawor wynika, że z pomocy wolontariuszy zewnętrznych korzysta 49% organizacji sportowych²⁰. Autorzy raportu podkreślają, że z racji dużej liczby organizacji sportowych to właśnie wolontariusze «sportowi» tworzą najliczniejszą grupę społeczników.

W polskich warunkach słowo wolontariat spotyka się jednak ze sceptycyzmem wielu działaczy sportowych. Rezerwa działaczy może wynikać z dwóch powodów, po pierwsze świadomości niskich zarobków Polaków, którzy ich zdaniem nie mają czasu na wolontariat. Po drugie z przekonania o niewielkich zarobkach trenerów sportowych. Nacisk na rozwój wolontariatu działacze, (a także urzędnicy, którzy rekrutowani są także spośród byłych trenerów i działaczy sportowych), odbierają często jako formę presji na siebie i zmuszanie do jeszcze większej pracy. Jak sami podkreślają wielu działaczy organizacji sportowych pełni te funkcje społecznie. Problem polega na tym, że nie zawsze angażują do tej pracy ludzi spoza organizacji. Ich zaangażowanie określić można jako wolontariat wewnętrzny, a nie zewnętrzny, czyli poszukujący chętnych do zaangażowania poza grupą członków. Dodatkowe osoby często są angażowane akcyjnie, do organizacji imprez sportowych. W polityce organizacji zarówno lokalnych klubów, jak i stowarzyszeń o zasięgu wojewódzkim nie widać próby nadania im stałej tożsamości i promocji tego typu zaangażowania także podczas codziennej pracy. Jeśli robią to, pojedynczy prezesi klubów nie są w tym wspierani

²⁰ J. Przewłocka, P. Adamiak, J. Herbst *Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych*, op. cit., s. 83.

ani przez organizacje sportu powszechnego, ani przez okręgowe związki poszczególnych dyscyplin²¹.

Ten obszar ma w sobie tymczasem wielki potencjał rozwoju, w badaniach ogólnopolskich Polacy deklarują, że warto działać wspólnie i że brakuje im przyjaznych inicjatyw, w które mogliby się zaangażować²². Powszechna wiedza na temat organizacji pozarządowych, w tym podmiotów sportowych ogranicza się bowiem często do wielkich, nagłaśnianych przez media inicjatyw²³. W rezultacie obecnie tylko 27 proc. Polaków jest aktywnych na rzecz osób spoza kręgu rodziny i znajomych²⁴. A w krajach Europy Zachodniej to właśnie odpowiednio zorganizowany wolontariat jest jednym z ważniejszych fundamentów rozwoju sportu.

Wnioski ze spotkań realizowanych w ramach projektu Obywatele dla Aktywności :

„Organizacje nie są przygotowane do przyjmowania wolontariuszy. Ważne byłoby zapoznanie klubów z programem Dobry wolontariat”.

„Nawet same certyfikaty dla wolontariuszy sprawiają, że jest wielu chętnych do pracy”²⁵.

„Warto prezentować wolontariat sportowy, w klubach , jako miejsce zdobywania doświadczenia, które potem będzie ważne dla późniejszych pracodawców. To w klubie sportowym można nauczyć się wytrwałości, pracy w grupie, PR-u i wielu innych umiejętności. Wolontariusze mogą np. prowadzić Funclub klubu”²⁶.

²¹ W Anglii pomoc w zakresie pracy z wolontariuszami jest jedną z podstawowych form współpracy federacji sportowych z lokalnymi klubami, np. <http://www.englandrugby.com/my-rugby/volunteers/> [dostęp 12.12.2014].

²² Zaangażowanie społeczne Polaków, Raport TNS Polska dla Groupon Polska, 2013
<http://media.groupon.pl/presskit/7106?file=537511> [dostęp: 21.08.2015].

²³ Badania pokazują np., że niewiele osób ma świadomość działań najliczniejszych w Polsce, czyli teoretycznie najbliższych obywatelom, organizacji sportowych czy kulturalnych. *Podstawowe fakty...*

²⁴ Spośród osób powyżej 50. roku życia tak rozumianymi wolontariuszami jest jedynie 15%, patrz: F. Pazderski, P. Sobiesiak-Penszko, *Wolontariat osób dojrzałych w Polsce. Ekspertyza dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej*.

²⁵ Obywatele dla Aktywności projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji realizowanego ze środków EOG - spotkanie eksperckie z przedstawicielami klubów sportowych województwa kujawsko - pomorskiego w dniu 15.05.2015 www.run-torun.pl

²⁶ Obywatele dla Aktywności projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji realizowanego ze środków EOG - spotkanie powiatowe z przedstawicielami klubów, stowarzyszeń i organizacji sportowych województwa kujawsko - pomorskiego w dniu 20.09.2015 www.run-torun.pl

III. SWOT

Silne strony:	Szansa:
- dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa, - szeroka oferta imprez masowych, (z czynnym udziałem mieszkańców województwa) - biegi uliczne (w tym cykl Grand prix Województwa Kujawsko-Pomorskiego w biegach długich; cykle lokalne np. Grand Prix Ziemia Gotyku Łubianka); masowe imprezy rowerowe (Kujawsko-Pomorskie na rowery; Velo Toruń, Rowerowe Masy Krytyczne); imprezy triathlonowe (m.in. Triathlon Bydgoszcz) - najwyższy w Polsce udział mieszkańców województwa w sportowych imprezach masowych, - Mocny sport wyczynowy w dyscyplinach: wioślarstwo, kajakarstwo klasyczne, kolarstwo, lekkoatletyka, podnoszenie ciężarów, siatkówka, koszykówka, hokej na trawie, żużel, windsurfing – kluby z tych dyscyplin odnoszą znaczące sukcesy na arenach krajowych i międzynarodowych, tworzą własne systemy (piramidy) szkolenia, najlepiej pracują z otoczeniem biznesowym (sponsorzy); wpływają pozytywnie na otoczenie, inspirują do aktywności sportowej czynnej (aktywność fizyczna) i biernej (kibicowanie, uczestnictwo w wydarzeniach sportowych w roli widza),	- od kilku lat z powodzeniem są realizowane projekty podnoszące kompetencje przedstawicieli sektora sportu, których zakres może być poszerzony na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (np. Akademia Animatora, Mały Mistrz, Multisport, Umiem Pływać, Lekkoatletyka dla każdego, Narodowy Program Rozwoju Kolarstwa Szkółki Kolarskie), - w kraju i regionie zatrudniona jest kadra animatorów sportu pracujących na orlikach, którzy mają prowadzić powszechną edukację sportową, - nowa perspektywa unijna daje możliwość realizacji projektów podnoszących kompetencje, a nawet kształcących osoby zajmujące się powszechną edukacją sportową, - stopniowo rośnie liczba członków klubów oraz osób, które w nich ćwiczą, - rosnąca z roku na rok (o 30%) grupa uczestników masowych imprez sportowych (biegi, wyścigi rowerowe, rajdy, nordic walking, triathlon), - lokalni liderzy sportu (osoby indywidualne i kluby sportowe) korzystający z budżetów partycypacyjnych, środków LGD, realizujący projekty własne z udziałem grantów zewnętrznych, - wzrost popularności sportów indywidualnych oraz zainteresowania indywidualnym treningiem (poza klubem, pozainstytucjonalnym) stymulowane rozwojem aplikacji multimedialnych (np. endomondo, strava), - inicjatywy oddolne zorganizowanych form aktywności – rozgrywki piłkarskie na orlikach (np. Play Arena; „szóstki piłkarskie”), amatorskie ligi gier zespołowych – rozwijające się dzięki social media.

Słabe strony:	Zagrożenia:
- niewystarczająca oferta sportowa dla dziewcząt, kobiet, osób powyżej 60 roku życia, - pogłębiająca się dysproporcja pomiędzy aktywnymi i nieaktywnymi; niski odsetek osób regularnie ćwiczących, - spory odsetek klubów sportowych nie jest gotowy na rozszerzenie swojej działalności, w zakresie edukacji sportowej, z powodu niskiego poziomu rozwoju organizacyjnego; - kluby sportowe nie mają zróżnicowanych źródeł dochodów, wolontariuszy, wiedzy o zarządzaniu, współpracy z społecznością lokalną, pracy z osobami w różnym wieku i o różnym poziomie sprawności - przynależność do klubów i stowarzyszeń, na 1000 osób to tylko 24 zarejestrowane (członkowie) – duży potencjał do wzrostu - na poziomie decyzyjnym (JST) brak świadomych polityk sportowych oraz myślenia międzysektorowego w kontekście upowszechniania aktywności fizycznej i sportu, -nikły, bądź zerowy udział sektora prywatnego w inwestycjach sportowych; brak partnerstw publiczno-prywatnych, - nieproporcjonalnie niski przyrost ćwiczących w klubach sportowych w relacji do uczestników imprez masowych i rozwoju infrastruktury, - brak systemu pozyskiwania danych o aktywności fizycznej mieszkańców,	- kadra organizująca edukację sportową w klubach sportowych starzeje się i w nikłym stopniu przekazuje swoje kompetencje młodym, - niskie kompetencje dot. zarządzania przedstawicieli sektora sportu nie pozwolą skorzystać z szans, które daje nowa perspektywa unijna, - wynik sportowy jako jedyne kryterium przyznawania dotacji i nagradzania klubów, co prowadzi do co raz większego przeciążenia wąskiej grupy biorącej udział w zawodach, coraz mniejszej liczby chętnych do rozpoczęcia kariery zawodniczej, oraz osłabienia roli sportu dla wszystkich w działaniach klubów, - obiekty sportowe wybudowane w minionej dekadzie mogą stać niewykorzystane, - starzenie się społeczeństwa.

IV. CELE / DZIAŁANIA/ WSKAŹNIKI

Cel	Działania	Wskaźniki
Wzrost procentowy osób regularnie uprawiających aktywność fizyczną ogólnie w populacji oraz w poszczególnych segmentach, zwłaszcza dziewcząt, kobiet, osób pracujących 25+, osób 60+, osób z niepełnosprawnościami, osób z nadwagą. W podejmowanych działaniach koncentracja na budowanie nawyków stałej aktywności fizycznej.	Realizacja regularnych zajęć sportowych dla obywateli, w tym dziewcząt, kobiet, osób pracujących 25+, osób 60+, osób z niepełnosprawnościami, osób z nadwagą. Wykorzystanie uzdrowisk oraz ich infrastruktury do promocji aktywnego i zdrowego stylu życia mieszkańców województwa. (patrz klaster uzdrowiskowy).	% obywateli, w tym dziewcząt, kobiet, osób pracujących 25+, osób 60+, osób z niepełnosprawnościami, osób z nadwagą uprawiających regularną aktywność fizyczną. Liczba klubów sportowych organizujących zajęcia prozdrowotne dla mieszkańców. Liczba trenerów, którzy przeszli szkolenia z zakresu pracy z różnymi grupami społecznymi.
Podniesienie kompetencji organizatorów sportu i stworzenie ram upowszechnienia sportu oraz rozwoju edukacji sportowej.	Powołanie kujawsko-pomorskiego inkubatora rozwoju sektora sportu i aktywności fizycznej - prowadzenie szkoleń, działań doradczych i edukacyjnych, zbieranie i upowszechnianie dobrych praktyk, działalność badawcza, konsultacyjna i animacyjna – skierowana do organizatorów sportu. Inkubator w zamyśle zespołu projektowego bardziej niż instytucją ma być zestawem projektów realizowanych przez różnych aktorów.	Kujawsko-Pomorski Inkubator Rozwoju Sektora Sportu i Aktywności Fizycznej (np. konsorcjum, organizacja parasolowa). Przygotowanie programów rozwoju kompetencji skierowanych do organizatorów sportu. Liczba szkoleń, uczestników, raportów badawczych. Wzrost liczby klubów pozyskujących środki ze źródeł innych niż samorządowe i rządowe (środki UE, prywatne, działalność gospodarcza).

Rozwój wolontariatu sportowego „Wolontariusz w każdym klubie”	Podniesienie kompetencji przedstawicieli sektora sportu oraz obywateli nt. wolontariatu sportowego, w tym zwłaszcza: - zarządzania wolontariatem - finansowania wolontariatu - szkolenia i wsparcie wolontariuszy	Liczba organizacji, w których działają osoby odpowiedzialne za wolontariat „koordynator wolontariatu”. Liczba organizacji sportowych (kluby, stowarzyszenia sportowe), w których działają wolontariusze nieformalnie oraz na podstawie umów wolontariackich. Zawiązanie partnerstwa na rzecz rozwoju wolontariatu sportowego.
---	--	--

PIORYTET 2

Rozwój systemu zawodów sportowych dla dzieci i młodzieży

I. DEFINICJA

System zawodów sportowych dla dzieci i młodzieży to przyjęty zbiór zasad w zakresie organizacji współzawodnictwa dzieci i młodzieży. Jego celem jest popularyzacja i upowszechnianie sportu wśród dzieci i młodzieży z jednej strony, z drugiej zaś wyszukiwanie talentów sportowych. A następnie objęcie ich wieloletnim, usystematyzowanym procesem szkolenia i współzawodnictwa zawodników, poczynwszy od kategorii wiekowej młodzika, poprzez juniora młodszego, juniora, aż do młodzieżowca, mającym doprowadzić najbardziej utalentowanych do mistrzostwa sportowego w rywalizacji międzynarodowej w kategorii seniorów.

W tej dziedzinie kluczowe jest zobaczenie zależności między budowaniem sensownego systemu rywalizacji szkolnej i systemu rywalizacji klubowej (organizowanej w ramach związków dyscyplin), a budowaniem nawyków sportowych u wszystkich grup dzieci i młodzieży. Z tego powodu dzielimy ten punkt na dwa obszary :

- 1) sport amatorski dzieci i młodzieży
- 2) sport wyczynowy dzieci i młodzieży

Mechanizm systemu rywalizacji jest ważnym elementem organizowania aktywności w szkołach i klubach, wyznacza ramy, terminy i cele, ale jego funkcje należy widzieć szeroko: służy on do mobilizowania trenerów, zachęca dzieci do wysiłku, angażuje rodziców, może być uzupełniany o wątki dotyczące sportowego funkcjonowania szkoły czy zdrowych nawyków żywieniowych. Obecnie system rywalizacji jest działaniem samym w sobie, gdy tymczasem wsparty dodatkowymi działaniami pozwoli nie tylko na zrównoważone rozbudowywanie oferty dla wszystkich dzieci, bez względu na poziom sprawności – ale również przyczyni się do zwiększenia sukcesu sportowego.

II. DIAGNOZA

1. Sport amatorski dzieci i młodzieży

W roku szkolnym 2014/2015 w placówkach edukacyjnych w województwie (od przedszkoli do szkół policealnych) uczyło się ok. 350,3 tys. osób²⁷. W tym samym roku w regionie funkcjonowało 15,5 tys. kół (klubów, zespołów) organizujących zajęcia pozalekcyjne. Uczestniczyło w nich 173,5 tys. osób, z tego 22,5% uczniów brało udział w zajęciach sportowych, a 2,9% w turystyczno-krajoznawczych.

Spośród wszystkich uczestników zajęć pozalekcyjnych w szkolnych kołach 43,1% uczniów wybierało ofertę zajęć sportowych²⁸.

Pewne światło na aktywność fizyczną dzieci i młodzieży rzuca ogólnopolski raport NIK dotyczącym udziału w lekcjach wychowania fizycznego, czytamy w nim: „Nie poprawia się poziom zajęć wychowania fizycznego w szkołach (zaniedbania w tym zakresie ujawniła już kontrola NIK z 2010 r.). W konsekwencji wciąż spada zainteresowanie uczniów sportową edukacją. W latach szkolnych 2009/10-2011/2012 **absencja uczniów** na lekcjach WF-u wynosiła: 10 proc. w szkołach podstawowych, 13 proc. w gimnazjach i 17 proc. w szkołach ponadgimnazjalnych. Praktyka pokazuje jednak, że odsetek uczniów nieobecnych na zajęciach i niećwiczących - z powodu braku stroju, zwolnień lekarskich i usprawiedliwień od rodziców - jest o wiele większy. W roku szkolnym 2012/2013 NIK przyjrzała się przez tydzień, w wybranych szkołach, zajęciom WF-u. Okazało się, że w klasach IV-VI nie brało w nich czynnego udziału 15 proc. uczniów, w gimnazjach 23 proc., a w szkołach ponadgimnazjalnych aż 30 proc. uczniów. Dzieci i młodzież jako główne powody unikania ćwiczeń wymieniały względy zdrowotne (35 proc.) oraz nieatrakcyjny sposób prowadzenia zajęć (31 proc.)”²⁹.

W skali kraju niewystarczająca aktywność młodych ludzi ma wpływ na szybko rosnącą liczbę otyłych dzieci i młodzieży³⁰. Np. liczba polskich piętnastolatków z nadwagą w latach 2001-2009 zwiększyła się dwukrotnie - z 7 do 14%. Obecnie około 17% polskich dzieci w wieku 11, 13 i 15 lat jest dotkniętych nadwagą. Z roku na rok obniża się też sprawność dzieci i młodzieży, a zwiększa liczba wad postawy i problemów z kręgosłupem³¹.

2. Sport wyczynowy dzieci i młodzieży

Wyzwania dotyczące współzawodnictwa dzieci i młodzieży są podobne w całej Polsce, zwracają więc na nie uwagę autorzy rządowego Programu Rozwoju Sportu. Zgodnie z diagnozą Ministerstwa Sportu i Turystyki: „system finansowania sportu młodzieżowego jest uzależniony od wyników sportowych w odpowiednich kategoriach wiekowych. Skutkuje

²⁷ Placówki wychowania przedszkolnego - 61,7 tys.; szkoły podstawowe - 127,1 tys.; gimnazja - 62,1 tys.; szkoły zasadnicze zawodowe - 14,1 tys.; licea ogólnokształcące - 38,9 tys.; technika - 30,9 tys.; szkoły policealne - 15,5 tys.

²⁸ Uczniowie w województwie kujawsko - pomorskim. Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, Kujawsko - Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych

²⁹ www.nik.gov.pl

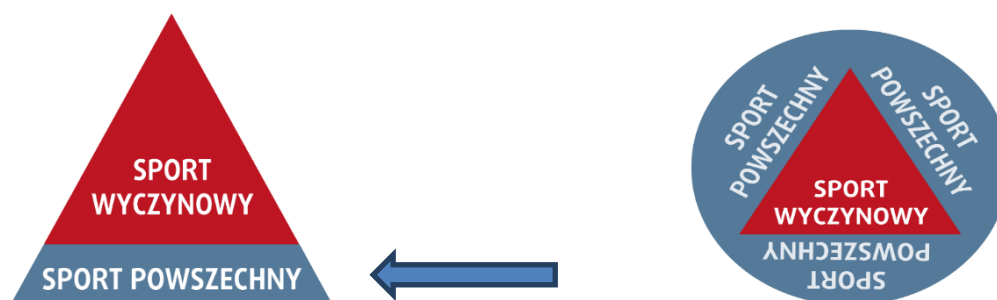
³⁰ Por. A. Ostrowska, Zdrowie i zachowania zdrowotne Polaków na początku XXI wieku, op. cit., s. 362.

³¹ Por. *Health at a glance*, OECD 2012, http://ec.europa.eu/health/reports/docs/health_glance_2012_en.pdf. [dostęp 11.03.2015] Przeprowadzone w 2005 roku badania *Rozwój somatyczny i motoryczny w regionie kujawsko-pomorskim na tle wyników badań ogólnopolskich* (Napierała M., 2005) pokazały, że w momencie badania u nastolatków z województwa problemy z nadwagą pojawiały się w późniejszym wieku niż u młodzieży badanej na poziomie ogólnopolskim.

to negatywną tendencją dążenia do krótkofalowych sukcesów w kategoriach młodzieżowych, z pominięciem lub marginalizacją perspektywy długofalowej”.

Sport tradycyjnie organizuje się wokół tzw. piramidy, w której sport powszechny stanowią dzieci i młodzież, z których przy szerokim naborze w miarę sukcesywnych treningów wyłania się mistrz sportowy. Taka optyka, która pokazuje pewną naturalną logikę, zawęża jednak spojrzenie wielu przedstawicieli świata sportu. Zawężenie to jest spotęgowane faktem, że publiczne fundusze na sport trafiają przede wszystkim do utalentowanej sportowo młodzieży ćwiczącej w klubach sportowych. Kolejne fundusze są bowiem uzależnione od wyników m.in. współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży.

Rysunek 1. Tradycyjny model piramidy szkoleniowej i sport powszechny przy poszukiwaniu zewnętrznych funduszy na działanie organizacji.

Źródło publicznych funduszy wpływa na uzyskiwany efekt
- nie zawsze zgodny z zakładanymi celami kształtowania
powszechnych nawyków sportowych

Autorzy rządowego dokumentu stwierdzają ponadto:

„Warto zwrócić uwagę na fakt, że wprowadzenie nowej formy prawnej – uczniowskich klubów sportowych – należy ocenić ambiwalentnie. Z jednej strony ułatwiło to doposażanie szkół w sprzęt sportowy oraz usprawniło dalszy rozwój sportowy dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionych, z drugiej zaś – wprowadziło bariery do uczestnictwa w rywalizacji szkolnej, w której praktycznie bierze udział mała liczba najsprawniejszych uczniów uczestniczących we współzawodnictwie w wielu sportach. Część uczniowskich klubów sportowych zatraciła swój związek ze szkołami, skupiając się na uczestniczeniu w rywalizacji sportowej w wysokich klasach rozgrywkowych”³².

Mapa 3 . Liczba szkół przypadająca na 1 UKS według województw w 2012 roku

³² Program Rozwoju Sportu MSiT

Źródło: Kultura fizyczna w Polsce w latach 2011 – 2012³³

Według stanu na 31 grudnia 2014 r., w rankingu województw, w zakresie Wyników Współzawodnictwa Sportowego Dzieci i Młodzieży, województwo kujawsko-pomorskie zajmowało 7 miejsce na 16 województw z łącznym wynikiem 10 233,48 pkt. Poniżej znajduje się porównanie danych z 2007 i 2014 r. – ranking klubów.

Tabela 1. Pozycja klubów z województwa kujawsko-pomorskiego w pierwszej 200 w rankingu krajowym w systemie sportu młodzieżowego w 2007 r. i 2014 r. (wg miejsca w 2014 r., ujęte zostały kluby, które co najmniej 1x zajęły miejsce w pierwszej 200)

Nazwa klubu	Miejsce w 2007	Miejsce w 2014
CWZS Zawisza Bydgoszcz	6	1
ALKS Stal Grudziądz	21	8
RTW Bydgoszcz Bydgoszcz	51	27
TKK Pacyfik Toruń	72	77
AZS UMK Toruń	120	97
BKS Chemik Bydgoszcz	-	100
MUKS Piętnastka Bydgoszcz	-	139
Budowlani Toruń	40	142
KS Olimpia Grudziądz	162	157
UKS Kopernik Bydgoszcz	138	240
KS Astoria Bydgoszcz	75	257
LKS Vectra Włocławek	66	720

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze strony www.sport-mlodziezowy.pl

W punktacji powiatów, w 2014 r. najwyższe miejsca zdobyły Bydgoszcz (5 miejsce, w 2007 r. - 6), Toruń (15 miejsce, tak samo jak w 2007 r.), Grudziądz (21 miejsce, w 2007 r. - 20).

Wnioski ze spotkań realizowanych w ramach projektu Obywatele dla Aktywności :

³³ Kultura fizyczna w Polsce w latach 2011 i 2012, Główny Urząd Statystyczny, Rzeszów 2013.

„...punktomania - jest wrogiem sportu szkolnego; dzieci zidentyfikowane jako utalentowane sportowo są eksploatowane „na okrągło” bywa tak, że grupa 10 - 15 uczniów startuje we wszystkich imprezach z kalendarza SZS, w których bierze udział szkoła...”³⁴

„...czynnik ludzki, jako zagrożenie w obszarze rozwoju sportowego dzieci i młodzieży - brak pozytywnego zaangażowania rodziców, często dyrektorów szkół, niedbających o ciekawą ofertę sportową dla uczniów, brak wiedzy o możliwości pozyskiwania środków na sport szkolny...”

*„ **System sportu młodzieżowego** – czy punktacja jest dobrym mechanizmem przydzielania funduszy? Tak, choć zdaniem rozmówców brakuje konkursów dla małych klubów, które nie zdobywają w tym systemie punktów. System współzawodnictwa nie promuje stałego uczestnictwa w aktywności ruchowej, a dane na temat sportu pokazują, że powinniśmy skoncentrować się na tzw. sportowym ABC”.*

„Nie chodzi o to, by szkolić od 11 do 18 roku życia, a potem tego zawodnika zostawiać na uboczu i kupować zawodnika z innego państwa”³⁵.

III. SWOT

Mocne strony	Szanse
- rosnąca pozycja klubów, CWZS Zawisza Bydgoszcz - pierwszy klub w Polsce w Systemie Współzawodnictwa Dzieci i Młodzieży,	- nawiązanie relacji między Urzędem Marszałkowskim i regionalnymi uczelniami w zakresie monitorowania stanu aktywności dzieci i młodzieży,
Słabe strony	Zagrożenia
- brak badań jednoznacznie obrazujących poziom uczestnictwa w sporcie dzieci i młodzieży w województwie,	- rosnąca liczba dzieci nieuprawiających sportu w województwie.

³⁴ Obywatele dla Aktywności projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji realizowanego ze środków EOG - spotkanie z dyrektorami szkół, nauczycielami, trenerami i instruktorami z województwa kujawsko - pomorskiego w dniu 09.10.2015 www.run-torun.pl

³⁵ Obywatele dla Aktywności projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji realizowanego ze środków EOG - spotkanie powiatowe z przedstawicielami sportu w Ciechocinku województwa kujawsko - pomorskiego w dniu 11.06.2015 www.run-torun.pl

IV. CELE/DZIAŁANIA/WSKAŹNIKI

Cel	Działanie	Wskaźnik
Poprawa sprawności fizycznej dzieci i młodzieży.	Wypracowanie i wdrożenie nowego standardu pozalekcyjnej oferty sportowo – rekreacyjnej w szkołach, zakładającej, że : a. ciekawa oferta sportowa dostępna jest dla wszystkich uczniów, b. włącza się dzieci w organizację oferty sportowej, c. promuje się aktywny sposób docierania do szkoły, d. rodzice i społeczność lokalna włączani są w zawody sportowe (np. poprzez UKS, materiały edukacyjne i informacyjne), e. opracowanie materiałów edukacyjnych dla rodziców na temat kariery dwutorowej sportowców.	Wypracowany standard. Liczba szkół spełniających standard.
Otwarcie systemu współzawodnictwa dzieci i młodzieży szkolnej na osoby mniej uzdolnione sportowo.	Przeprowadzenie ewaluacji systemu współzawodnictwa dzieci i młodzieży realizowanego przez Szkolny Związek Sportowy. Stworzenie nowych wytycznych dla operatora szkolnych zawodów sportowych uwzględniających rekomendacje z badania ewaluacyjnego.	Przeprowadzona ewaluacja. Realizowane wytyczne.
Modernizacja systemu sportu młodzieżowego (sport wyczynowy).	Opracowanie nowego systemu finansowania sportu młodzieżowego, którym punktacja Systemu Sportu Młodzieżowego nie będzie jedynym kryterium oceny działalności klubu.	Nowe zasady.

PRIORYTET 3

Trener – centralna postać systemu szkolenia

I. DEFINICJA:

Trener/Instruktor/Animator – jest centralną postacią szkolenia w sporcie, zarówno tym wyczynowym, jak i amatorskim, powszechnym. Szkoleniowiec nadaje kierunek i wyznacza cele dla grupy profesjonalistów; instruktor/animator stwarza możliwość dla aktywności fizycznej, buduje grupę amatorów, rozbudza sportowe pasje, zachęca do ruchu. To wiedza i przygotowanie tej grupy pozwala tworzyć i prowadzić ofertę sportową dla różnorodnej grupy mieszkańców. Wymaga to jednak:

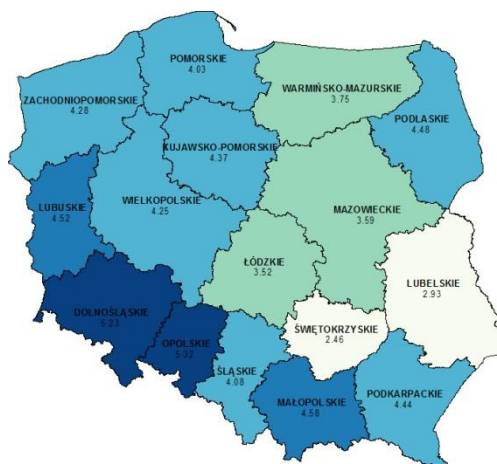
- najnowszej wiedzy o społecznych uwarunkowaniach aktywności (potrzebach i sposobach działania ludzi z różnych grup),
- wiedzy o zarządzaniu organizacją, nawiązywaniu współpracy, prowadzenia grupy wolontariuszy,
- wiedzy o nowych metodologiach prowadzenia zajęć – pod kątem sportowym,
- podstawowej wiedzy o ewaluacji i pokazywaniu wyników swojej pracy.

Trenerzy, animatorzy i instruktorzy to różnorodna grupa ekspertów, która dzięki odpowiedniemu systemowi zarządzania sportem lokalnie powinna być sensownie podzielona zadaniami, mieć możliwość rozwoju i dodatkowo być doceniana za pracę w bardzo ważnym obszarze społecznym.

II. DIAGNOZA

W Kujawsko-Pomorskim obserwujemy proces starzenia się wysoko wykwalifikowanych trenerów sportu wyczynowego, po drugiej stronie mamy wzrost liczby instruktorów/animatorów działających w sporcie powszechnym oraz w komercyjnych ośrodkach sportowych (siłownie, fitness, zumba, crossfit, tenis, golf, bowling). Ogólna liczba trenerów w województwie (traktowanych łącznie) rośnie od 434 w roku 2002 do 914 w roku 2014. Oznacza to, że na 10 000 mieszkańców przypada 4,37 osoby prowadzącej zajęcia sportowe. Jest to wynik średni na tle kraju (patrz - mapa poniżej) – największe wartości wskaźnik ten przyjmował w województwach opolskim i dolnośląskim.

Mapa 4. Prowadzący zajęcia sportowe na 10 000 ludności wg województw w 2014 r.

Źródło: BDL GUS

Różnica między przyrostem, na który wskazują dane GUS³⁶, a wyraźnym brakiem trenerów w klubach wynika z coraz większego pola oferty komercyjnej, gdzie znajdują zatrudnienie trenerzy/instruktorzy (personal coach). Jest to kolejny dowód na to, że sektor sportowy, rozumiany jako organizacje pozarządowe jest słabnący, mimo dużego potencjału wzrostu szeroko rozumianego sektora sportowego.

Wynagrodzenia trenerów mimo licznych programów (pośrednio lub wprost) wspierających trenerów/instruktorów/animatorów – Animator Orlika, Multisport, Lekkoatletyka dla każdego, Narodowy Program Rozwoju Kolarstwa wciąż nie są satysfakcjonujące i stymulujące do rozwoju. Brakuje mechanizmów, które zachęcałyby trenerów do budowania własnych, niezależnych finansowo organizacji, co więcej popularne UKS-y nie mogą prowadzić działalności gospodarczej, która mogłaby stanowić dla nich przynajmniej częściowe źródło utrzymania.

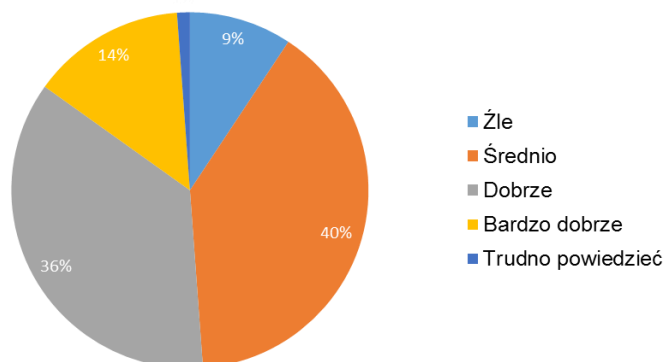
W województwie mamy też do czynienia ze stosunkowo **niskim odsetkiem trenerów w ogólnej liczbie osób prowadzących zajęcia sportowe** (31,3%, 11. miejsce w kraju - dla porównania w województwie pomorskim jest to 40%, w dolnośląskim – 38%).

Liczebność kadry została stosunkowo nisko oceniona w badaniach ankietowych w ramach diagnozy sportu w Kujawsko-Pomorskim, (patrz - wykres poniżej). Średnia ocen w skali szkolnej – od 1 do 5 – wyniosła 3,55 (9% stanowiły odpowiedzi „źle”)³⁷. Podczas badań jakościowych wskazywano na trudności w kształceniu i uformowaniu nowej kadry, małą dostępność oferty kształcenia poza programami typu Mały Mistrz i MultiSport. Występuje także problem starzenia się kadry.

³⁶ Dane o sporcie w województwie kujawsko - pomorskim. Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, Kujawsko - Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych

³⁷ Ankietowani odpowiadali na pytanie: Jak ocenia Pani/Pan stan poszczególnych aspektów sportu w Pani/Pana gminie? Karda (trenerzy, nauczyciele itp.), wskazując na jedną z sześciu możliwych odpowiedzi: bardzo źle; źle; średnio; dobrze; bardzo dobrze; trudno powiedzieć. Badanie ankietowe skierowane do gmin i powiatów województwa kujawsko - pomorskiego, zrealizowane przez Centrum Wzywań Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego

Wykres 1. Ocena liczebności kadry prowadzącej zajęcia – respondenci z Urzędów Gmin

Źródło: badanie ankietowe CWS UW

Wyzwaniem jest odpowiednie zarządzanie zasobem jakim są trenerzy, dobrego rozumienia jak należy dysponować ich czasem i kompetencjami i jak stwarzać im warunki zatrudnienia, które służyć będą im oraz całemu systemowi sportu (powszechnego i wyczynowego).

Wnioski ze spotkań realizowanych w ramach projektu Obywatele dla Aktywności :

„... brak liderów, tzw. krótka ławka, zmniejszający się stan kadr. Przykład w jednej z miejscowości 70 - letni trener łucznictwa aktywizuje wielu mieszkańców, pytanie uczestnika dyskusji - a co jak on umrze? - kadra nie wychowuje sobie następców „³⁸ .

Uczestnicy spotkań podkreślali ponadto, że instruktorzy nie uczestniczą w kursach trenerskich, bo kosztują one ok. 4 tys. zł, a pensja trenerska to często ok. 600 zł. Nauczyciele WF w celu pozyskiwania środków tworzą jednoosobowe UKS-y – sami są prezesami, trenerami, księgowymi i sprzętaczami. Takie sytuacje sprawiają, że trenerzy-społecznicy nie zawsze dojeżdżają na zajęcia i ciekawe inicjatywy np. drużyna żeńska w jednej z gmin – upadają. Możliwym rozwiązaniem mogłoby być opracowanie na lokalnym – możliwym do kontroli poziomie - systemu kontraktów – opłata za studia (ze środków publicznych) pod określonymi warunkami³⁹ .

³⁸ Obywatele dla Aktywności projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji realizowanego ze środków EOG - spotkanie z dyrektorami szkół, nauczycielami, trenerami i instruktorami z województwa kujawsko - pomorskiego w dniu 09.10.2015, www.run-torun.pl

³⁹ Obywatele dla Aktywności projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji realizowanego ze środków EOG - spotkanie z dyrektorami szkół, nauczycielami, trenerami i instruktorami z województwa kujawsko - pomorskiego w dniu 09.10.2015, www.run-torun.pl

III. SWOT

Mocne strony	Szanse
- na terenie województwa działa kilkanaście „wzorcowych” klubów posiadających wykwalifikowaną kadrę trenerską na poziomie ogólnopolskim i światowym, ich potencjał należy wykorzystać, - coraz więcej szkoleniowców podnosi swoje kwalifikacje szukając współpracy międzynarodowej (staże/szkolenia), - mamy trenerów-mistrzów, - część klubów w województwie ma rozbudowaną sieć klubów filialnych, co pozwala budować stabilną ścieżkę kariery zawodników przy jednoczesnym dbaniu o promocję powszechnej aktywności fizycznej i społecznego zaangażowania na poziomie lokalnym,	- stworzenie systemu podnoszenia kwalifikacji trenerskich na zasadzie uczeń – mistrz, - stworzenie systemu finansowania doskonalenia zawodowego trenerów/instruktorów/animatorów Program „pierwsza praca trenerska”,
Słabe strony	Zagrożenia
- zaledwie kilkunastu trenerów utrzymuje się tylko i wyłącznie z pracy w klubie, - wybitni szkoleniowcy są zaawansowani wiekowo, brakuje następców	- brak kadry do prowadzenia zajęć dla uzdolnionych zawodników w klubach sportowych, - brak kadry do prowadzenia zajęć dla amatorów (w obszarze sportu dla wszystkich), - ograniczona możliwość finansowania z UE, - nieodpowiednie zarządzanie zasobem jakim są trenerzy – odpływ kadr do sportu komercyjnego, kosztem pracy na rzecz organizacji i klubów sportowych,

IV. CELE/DZIAŁANIA/WSKAŹNIKI

Cel	Działania	Wskaźniki
Docenienie wszystkich trenerów utytułowanego zawodników, budowa systemu motywacyjnego.	Budowa motywacyjnego systemu nagradzania trenerów uwzględniającego trenerów wychowawców („Pierwszy trener mistrza”). Uwzględnienie wynagrodzenia trenerów jako kosztów kwalifikowanych projektów dofinansowanych ze środków publicznych. Współpraca ze związkami sportowymi w zakresie podnoszenia kompetencji trenerów sportu wyczynowego oraz przetestowanie systemu stypendiów trenerskich.	Liczba nagrodzonych trenerów w tym trenerów wychowawców. Liczba trenerów/animatorów sportu powszechnego działających w województwie kujawsko - pomorskim.
Podniesienie kompetencji i wzrost liczby trenerów z wysokimi kwalifikacji – sport wyczynowy.	Współpraca ze związkami sportowymi w zakresie podnoszenia kompetencji trenerów sportu wyczynowego oraz przetestowanie systemu stypendiów trenerskich.	Liczba trenerów, którzy wzięli udział w szkoleniach z pracy z różnymi grupami społecznymi. Liczba trenerów sportu wyczynowego, którzy podnieśli swoje kompetencje trenerskie. Liczba trenerów posiadających kwalifikacje do pracy z osobami niepełnosprawnymi.
Budowa prestiżu zawodu trenera i budowanie świadomości nt. roli trenera Wspieranie dobrych warunków zatrudnienia trenerów.	Promowanie roli trenera/animatora sportu powszechnego wśród przedstawicieli JST i instytucji podległych;	Wzrost liczby trenerów/instruktorów/animatorów dla sportu powszechnego

PRIORYTET 4

Promocja województwa poprzez sport

I. DEFINICJA

Sport w dzisiejszym świecie mediów, które cechuje duże rozproszenie, jest jedną z „soczewek” skupiających na sobie uwagę i z tego tytułu znakomicie sprawdza się jako narzędzie promocyjne, także do promocji Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Silne kluby sportowe oraz wybitni sportowcy z Kujaw i Pomorza mogą i powinni być identyfikowani z Regionem i odwrotnie Kujawsko-Pomorskie powinno być kojarzone z klubami, drużynami, mistrzami sportu i wydarzeniami sportowymi na poziomie ogólnopolskim i światowym.

II. DIAGNOZA

Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w latach 2011-2015 realizował projekt „Promocja marki Województwo Kujawsko-Pomorskie poprzez sport”, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Oś priorytetowa 5. Działanie 5. Wartość projektu wyniosła łącznie 7.110,099,00 zł w tym Budżet Województwa – 1.066,514,86 zł; środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – 6.043.584,14 zł.

Głównym celem projektu było **budowanie świadomości marki „Województwo Kujawsko-Pomorskie”** w oparciu o najlepsze kluby sportowe oraz imprezy sportowe rozgrywane na terenie Regionu. W ramach projektu zrealizowano 194 umowy promocyjne.

Zadania promocji marki „Województwo Kujawsko-Pomorskie” realizowało:

- **27 klubów sportowych** (m.in. Zawisza Bydgoszcz – sekcje: kajakarska, wioślarska, lekkoatletyczna, piłki nożnej, RTW Lotto Bydgoszcz Bydgoszcz – wioślarstwo, Delecta/Transfer Bydgoszcz – siatkówka, Artego Bydgoszcz – koszykówka, Kopernik Bydgoszcz – kajakarstwo, AZS UMK Toruń – wioślarstwo, Energa Toruń – koszykówka, TTK Pacific Toruń – kolarstwo, Pomorzanin Toruń – hokej na trawie, Budowlani Toruń – szermierka, Tarpan Mrocza – podnoszenie ciężarów, Gopło Kruszwica – wioślarstwo, Vectra Włocławek – lekkoatletyka, DKŻ Dobrzyń nad Wisłą – żeglarstwo),

- **85 imprez sportowych** (m.in. Mistrzostwa Europy Juniorów w wioślarstwie Kruszwica 2011, Europejski Festiwal Lekkoatletyczny Bydgoszcz 2011-2015, Mistrzostwa Europy Juniorów w hokeju na trawie Gąsawa 2013, Mistrzostwa Europy U-23 w szermierce Toruń 2013, Mistrzostwa Świata w Baloniarstwie Włocławek 2012, Mistrzostwa Świata w siatkówce Bydgoszcz 2014, Speedway Grand Prix Bydgoszcz i Toruń, Halowe Mistrzostwa Europy w hokeju na trawie Toruń 2015, Tour de Pologne – meta Bydgoszcz, start Toruń 2014, Rajdowe Samolotowe Mistrzostwa Świata Toruń 2014, Wielka Wioślarska o Puchar Brdy Bydgoszcz 2011-2014).

Ponadto w ramach projektu zrealizowano 18 imprez własnych Samorządu Województwa (m.in. Kujawsko-Pomorska Liga Orlika 2011-2015, Grand Prix Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Biegach Długich 2013-2015, Wygraj z RPO – Piknik Hokeja na Trawie 2012-2015, Szczypiorniak na Orlikach – finały wojewódzkie 2014 - 2015, Kujawsko-Pomorskie na Rowery – cykl rajdów rowerowych 2015). Dokonano również zakupu materiałów promocyjnych (m.in. brama pneumatyczna start-meta, bannery, roll-upy, klaskacze), sfinansowano także audycje telewizyjne i radiowe (Kujawsko-Pomorski Magazyn Sportowy – TVP Bydgoszcz 2012-15; Radiowa promocja sportu na Kujawach i Pomorzu Polskie Radio PiK 2014-2015).

Wnioski ze spotkań realizowanych w ramach projektu Obywatele dla Aktywności :

„...Bory Tucholskie mają mnóstwo tlenu - Bronisław Malinowski miał takie wyniki, bo trenował w Borach - należy wybudować tu sanatoria i uzdrowiska i tak promować region...”⁴⁰”

Nie jest też prawdą, że wszyscy sponsorzy podążają jedynie za sukcesem sportowym: “Sponsorom łatwiej jest dawać pieniądze na coś, gdzie jest efekt masowości, nie każdy sponsor jest zainteresowany tylko sukcesem”⁴¹.

⁴⁰ Obywatele dla Aktywności projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji realizowanego ze środków EOG - konferencja powiatowa przedstawicieli kujawsko - pomorskiego sportu w Tucholi dniu 24.04.2015, [www. run-torun.pl](http://www.run-torun.pl)

⁴¹ Obywatele dla Aktywności projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji realizowanego ze środków EOG - konferencja powiatowa przedstawicieli kujawsko - pomorskiego sportu w Tucholi dniu 24.04.2015, www. run-torun.pl

III. SWOT

Mocne strony	Szanse
- w „medialnych” sportach – żużel, siatkówka, koszykówka – region posiada drużyny występujące w najwyższych klasach rozgrywkowych; są one znakomitym nośnikiem reklamowym (KS Toruń – żużel, Transfer i Pałac Bydgoszcz – siatkówka, Artego Bydgoszcz, Energa Toruń, Anwil Włocławek, Polski Cukier Toruń – koszykówka; podobnie medialne sporty indywidualne – lekkoatletyka – Marcin Lewandowski, Paweł Wojciechowski; imprezy lekkoatletyczne w Bydgoszczy (stadion) i Toruń (hala); wioślarstwo – RTW Bydgoszcz (4 medale olimpijskie w 4 kolejnych igrzyskach olimpijskich), AZS UMK Toruń, Zawisza Bydgoszcz; kajakarstwo – Kopernik Bydgoszcz (Beata Mikołajczyk – brąz w Londynie). Są małe kluby w małych miejscowościach odnoszące sukcesy na skalę światową (np. Tarpan Mrocza – podnoszenie ciężarów – Adrian Zieliński, Dobrzyński Klub Żeglarski - windsurfing, Gopło Kruszwica – wioślarstwo, LKS Gąsawa, LKS Rogowo – hokej na trawie). Kluby i JST posiadają/dysponują bardzo dobrą infrastrukturą sportową, - w woj. kujawsko-pomorskim mamy wybitnych sportowców, w tym mistrzów i medalistów olimpijskich, mistrzów świata i Europy, także w dyscyplinach medialnych,	- wypromowanie sportowo-turystycznych walorów miejscowości może pozwolić na rozwój społeczno-ekonomiczny regionu na bazie turystyki sportowej (zarówno sportowców wyczynowych, jak i rekreacyjnych), - zaangażowanie Mistrzów do promocji województwa skierowanej na zewnątrz województwa, - wykorzystanie mistrzów do roli „regionalnych ambasadorów” programów upowszechniania sportu,
Słabe strony	Zagrożenia
- niewykorzystanie potencjału lokalnych ośrodków sportowych i sukcesów sportowych przez JST do promocji, - Mistrzowie nie są zaangażowani w promocję województwa skierowaną do mieszkańców jak i zewnętrzną, - niewystarczające zintegrowanie działań promocyjnych województwa w zakresie zaangażowania wybitnych sportowców (działania ad hoc), - brak identyfikacji wizualnej w kontekście promocji poprzez sport,	- zagrożeniem jest brak wystarczającej wiedzy osób dysponujących infrastrukturą nt. rozwoju turystyki sportowej i tworzenia partnerstw publiczno-prywatnych.

IV. CELE/DZIAŁANIA/WSKAŹNIKI

Cel	Działania	Wskaźniki
Pełne wykorzystanie potencjału sportowego dla promocji regionu (gmina/powiat/województwo).	Wsparcie tworzenia lokalnych planów promocji poprzez sport, w tym rozpoznanie własnych zasobów i potencjału.	Uwzględnienie sportu w planach promocyjnych lokalnych samorządów.
	Opracowanie strategii marketingowej oraz standardów finansowania i zarządzania projektami sportowymi promującymi województwo.	Strategia marketingowa.
	Opracowanie identyfikacji wizualnej oraz powtarzalnych elementów organizacyjnych w kontekście wspieranych imprez sportowych – pakiet promocyjny.	Raporty organizatorów imprez sportowych (warunek do wystartowania w konkursie) – liczba uczestników – liczba widzów – udział zewnętrznych źródeł finansowania w budżecie imprezy – branding – inne wskaźniki wg standardów zatwierdzonych w ramach ogłaszanych konkursów (analiza porównawcza rok do roku).
Systematyczne włączenie wybitnych sportowców do promocji województwa.	Opracowanie i wdrożenie planu współpracy z wybitnymi sportowcami w obszarze promocji województwa.	Wartość mediowa marki Kujawsko – Pomorskie.

Rozwój i promocja turystyki aktywnej/sportowej.	Promocja zasobów województwa w zakresie infrastruktury sportu powszechnego i turystyki aktywnej. Program Promocji zewnętrznej i wewnętrznej poprzez sport przygotowany we współpracy JST (części składowe całości) Sportowe „brandy” Kujaw i Pomorza. Utworzenie klastra organizatorów wydarzeń sportowych, organizatorów turystyki, właścicieli bazy turystycznej i uzdrowiskowej oraz instytucji kultury. Konkurs na najciekawsze, najlepsze imprezy sportowe (w różnych kategoriach, o różnym zasięgu), premiujący współpracę międzysektorową.	Procent turystów odwiedzających województwo, przy okazji imprez sportowych. Wartość mediowa marki KUJAWSKO-POMORSKIE. Liczba imprez sportowych zgłoszonych do konkursu.
---	---	--

PRIORYTET 5

Inwestycje sportowe strategiczne dla regionu

I. DEFINICJA

Inwestycje strategiczne dla regionu to takie, które determinują rozwój kluczowych dla regionu dyscyplin, obiekty, które oprócz wzmocnienia konkretnej dyscypliny, mają możliwość wspierania lokalnej społeczności, generowania zysków, organizowania działań promujących daną dyscyplinę i aktywność fizyczną generalnie.

II. DIAGNOZA

W latach 2008-2015 na terenie Województwa Kujawsko-Pomorskiego powstało 356 nowych obiektów sportowych, w tym obiekty uznane przez Samorząd Województwa za strategiczne. Należą do nich:

- hala widowiskowo-sportowa w Toruniu z bieżnią lekkoatletyczną,
- pełnowymiarowe boisko ze sztuczną nawierzchnią do gry w hokeja na trawie w Gąsawie,
- przystań żeglarska w Dobrzyniu nad Wisłą,
- stadion piłkarsko-lekkoatletyczny we Włocławku,
- Ośrodek Przygotowań Olimpijskich w podnoszeniu ciężarów w Mroczy (ostatni etap hala widowiskowo-sportowa w budowie, planowane zakończenie czerwiec 2016)
- 213 „orlików” w ramach Rządowo-Samorządowego programu „Moje boisko – Orlik 2012”

W tym czasie zmodernizowano również:

- stadion Zawiszy Bydgoszcz (certyfikat IAAF),
- tor regatowy na Gopie w Kruszwicy.

Wciąż brakuje jednak w regionie:

- **50-metrowej krytej pływalni** (jeden z priorytetów miasta Bydgoszcz – „Rewitalizacja kompleksu Astoria na cele sportowo-rekreacyjne wraz z budową 50-metrowego basenu). Uzasadnienie: na terenie Województwa działa kilkanaście klubów pływackich, które w ostatniej dekadzie wychowały m.in. Macieja Hreniaka (Ruch Grudziądz) – młodzieżowego mistrza świata na 1500 m, Agatę Zwięjską (Delfin Toruń) – wicemistrzynię Europy w sztafecie 4 x 200 m st. dowolnym; obecnie zawodnicy MUKS Piętnastka Bydgoszcz odnoszą regularne sukcesy w kategoriach

młodzieżowych, jednak najlepsi z nich odchodzą do silnych ośrodków w kraju (Szczecin, Gdańsk, Katowice). Budowa w regionie krytej pływalni olimpijskiej (50-metrowej) poprawi nie tylko warunki treningowe dla zawodników z Kujaw i Pomorza (obecnie kluby wyjeżdżają na zgrupowania poza województwo na baseny 50-metrowe), ale stanie się przyczynkiem do budowy silnego ośrodka sportowego i przyciągania do regionu zdolnych zawodników z zewnątrz. Inwestycja znalazła się w Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Przedsięwzięcie potencjalnie możliwe do dofinansowania w ramach RPO WKP 2014-2020 działania 6.4.1 *Rewitalizacja obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych w ramach ZIT* przy założeniu, że inwestycja będzie wynikać z Gminnego Programu Rewitalizacji.

- **krytego toru kolarskiego (miasto Grudziądz planuje budowę wielofunkcyjnej hali z torem kolarskim).** Kujawsko-Pomorskie od lat odnosi sukcesy w kolarstwie zarówno szosowym jak i torowym. Wiodącym ośrodkiem w Polsce jest ALKS Stal Grudziądz – kilkunastokrotny Klubowy Mistrz Polski w kolarstwie torowym. Grudziądzki klub wychował kilkunastu medalistów mistrzostw świata i Europy w kategoriach młodzieżowych oraz olimpijczyka z Aten i Pekinu – Łukasza Kwiatkowskiego. Także TTK Pacific Toruń odnosił sukcesy na torze: Marcin Mientki i Konrad Czajkowski startowali na igrzyskach w Sydney i wywalczyli tytuł mistrzów i wicemistrzów Europy w sprincie drużynowym. Kluby z Grudziądza i Torunia odnoszą sukcesy w kolarstwie torowym, nie mając na swoim terenie obiektu specjalistycznego – toru kolarskiego. Z tego powodu regularnie przebywają na zgrupowaniach i konsultacjach na krytym torze kolarskim w Pruszkowie. Inicjatywa władz Grudziądza – budowa wielofunkcyjnego obiektu, hali wystawienniczo-widowiskowo-sportowej z torem kolarskim wychodzi naprzeciw oczekiwaniom środowiska kolarskiego w regionie.
- **hali lekkoatletycznej na terenie kompleksu sportowego Zawisza w Bydgoszczy.** Na terenie CWZS Zawisza Bydgoszcz istnienie rozbudowana infrastruktura lekkoatletyczna, w 2008 roku oddano do użytku zmodernizowany Stadion Miejski im. Zdzisława Krzyszkowiaka – obiekt piłkarsko-lekkoatletyczny z widownią na 25 tys. widzów gościł w 2008 roku Mistrzostwa Świata Juniorów w lekkiej atletyce. Obok stadionu głównego znajduje się bieżnia treningowa (rozgrzewkowa). Budowa hali lekkoatletycznej z okólną bieżnią 200-metrową, stanowić będzie istotne uzupełnienie infrastruktury lekkoatletycznej – poprawi warunki treningowe w okresie jesienno-zimowym; ułatwi organizację wielkich imprez lekkoatletycznych (alternatywne boisko rozgrzewkowe w sytuacji niekorzystnych warunków atmosferycznych). Nie bez znaczenia jest fakt, że Bydgoszcz w 2017 roku będzie gospodarzem Mistrzostw Europy w lekkiej atletyce do lat 23. Inwestycja znalazła się w Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Przedsięwzięcie potencjalnie możliwe do dofinansowania w ramach RPO WKP 2014-2020 działania 6.4.1 *Rewitalizacja obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych w ramach ZIT* przy założeniu, że inwestycja będzie wynikać z Gminnego Programu Rewitalizacji.

- **krytego lodowiska w Bydgoszczy** (inwestycja wpisana do Strategii Rozwoju Województwa 2020+; inwestor – Miasto Bydgoszcz, planuje początek prac na 2016 rok.
- **boiska ze sztuczną nawierzchnią do hokeja na trawie w Rogowie.** Inwestycja planowana jest przez gminę Rogowo pod nazwą „Modernizacja obiektu treningowo-rekreacyjnego z boiskiem do gry hokeja na trawie oraz budowa zaplecza socjalnego w Rogowie”. LKS Rogowo jest jednym z wiodących ośrodków hokeja na trawie w Polsce, wychowuje wielu kadrowiczów, także medalistów mistrzostw Europy w kategoriach młodzieżowych. Inwestycja znalazła się w Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Przedsięwzięcie potencjalnie możliwe do dofinansowania w ramach RPO WKP 2014-2020 działania 7.1 *Rozwój lokalny kierowany przez społeczność* przy założeniu, że inwestycja będzie wynikać z Gminnego Programu Rewitalizacji.

Dokończenia wymaga również modernizacja ośrodka wioślarskiego w Kruszwicy.

Kujawsko-Pomorskie jest jednym z wiodących ośrodków szkolenia w wioślarstwie, klub RTW Lotto Bydgoszcz Bydgoszcz nieprzerwanie

od kilkunastu lat zdobywa tytuł Klubowego Mistrza Polski, a zawodnicy tego klubu na czterech kolejnych igrzyskach olimpijskich (Sydney, Ateny, Pekin, Londyn) zdobywali medale. Medale olimpijskie zdobywali też, wioślarze Zawiszy Bydgoszcz i AZS UMK Toruń, sukcesy na arenach krajowych i międzynarodowych odnoszą zawodnicy Wisły Grudziądz, WTW Włocławek i KW Gopło Kruszwica. Od lat obiektem treningowym i startowym jest tor regatowy na jeziorze Gopło w Kruszwicy, gdzie co roku odbywają się mistrzostwa Polski w kategoriach młodzieżowych. W 2009 roku Kruszwica była gospodarzem Akademickich Mistrzostw Europy, w 2011 roku – Mistrzostw Europy Juniorów, zaś w 2017 roku odbędą się tu Mistrzostwa Europy Młodzieżowców (U-23). Tor w latach 2008-2011 był modernizowany. Ostatnim, lecz kluczowym elementem jest poprawa bazy organizacyjno/logistyczno/hotelowej, tak by w przyszłości Kruszwica stała się alternatywnym dla Wałcza ośrodkiem przygotowań dla kadry narodowej (kategorie młodzieżowe) oraz kadry wojewódzkiej. Inwestycja pod nazwą **Budowa Ośrodka Szkoleniowego Sportów Wodnych w Kruszwicy** jest zaplanowana przez Gminę Kruszwica, ma poparcie Polskiego Związku Towarzystw Wioślarskich i została wpisana do Kontraktu Terytorialnego. Planowane przedsięwzięcie polega na budowie obiektu Ośrodka Szkoleniowego Sportów Wodnych w Kruszwicy. Projektowany budynek wpisano pomiędzy istniejące obiekty o charakterze sportowo-rekreacyjnym. W obiekcie przewiduje się 41 miejsc noclegowych w 21 pokojach, w tym jeden pokój dla osoby niepełnosprawnej.

Oprócz pomieszczeń hotelowych zaprojektowano także szatnie, gabinety odnowy biologicznej, magazyn sprzętu sportowej oraz szereg pomieszczeń towarzyszących służących kadrze szkoleniowej oraz sportowcom.

Inwestycja znalazła się w Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Przedsięwzięcie potencjalnie możliwe do dofinansowania w ramach RPO WKP 2014-2020 działania 6.2. *Rewitalizacja obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych* przy założeniu, że inwestycja będzie wynikać z Gminnego Programu Rewitalizacji.

W kontekście planowanych inwestycji należy brać pod uwagę wnioski z kontroli przeprowadzanych w ostatnich latach przez NIK, które w różnych lokalizacjach w Polsce, wielokrotnie stwierdzały niedostateczne przygotowanie inwestycji na poziomie ich planowania. Uwagi dotyczyły, w sposób szczególny braku planów utrzymania obiektów oraz przeszacowywania możliwych wpływów z budowanej infrastruktury.

III. SWOT

Mocne strony	Szanse
- dużo inwestycji o charakterze strategicznym zrealizowano w latach 2007-2015,	- PPP – partnerstwo publiczno-prywatne; Kontrakt Terytorialny – szansa na pozyskanie 50% kosztów z Ministerstwa Sportu i Turystyki,
Słabe strony	Zagrożenia
- brakuje 4 obiektów, by województwo było samowystarczalne w odniesieniu do potrzeb sportu wyczynowego (kryta pływalnia 50 – metrowa, tor kolarski, ośrodek szkolenia w wioślarstwie, treningowa hala lekkoatletyczna w Bydgoszczy), - brak inicjatyw PPP (partnerstwo publiczno-prywatne) w zakresie infrastruktury sportowej.	- ograniczone możliwości wykorzystania środków unijnych (RPO WK-P 2014-2020) na inwestycje sportowe, - w perspektywie dekady rosnące koszty utrzymania obiektów sportowych.

IV. CELE/DZIAŁANIA/WSKAŹNIKI

Cel	Działania	Wskaźniki
Dbanie o wysoką jakość powstającej infrastruktury sportowej i już na bardzo wstępnym etapie opracowywanie profesjonalnych planów przyszłego utrzymania obiektów.	Uzależnienie przyznawanych środków od rzetelnych planów przyszłego utrzymania obiektów.	Liczba długofalowych planów utrzymania obiektów sportowych.
Poprawa warunków do uprawiania pływania wyczynowego w Kujawsko-Pomorskim.	Budowa krytej pływalni 50-metrowej (proponowana lokalizacja Bydgoszcz).	Wybudowano/nie wybudowano/w trakcie.
Poprawa warunków do uprawiania kolarstwa torowego w Kujawsko-Pomorskim.	Budowa toru kolarskiego (proponowana lokalizacja Grudziądz).	Wybudowano/nie wybudowano/w trakcie.
Poprawa warunków do organizacji imprez i zgrupowań wioślarskich w Kujawsko-Pomorskim.	Budowa centrum wioślarskiego w Kruszwicy.	Wybudowano/nie wybudowano/w trakcie.

Poprawa warunków do uprawiania hokeja na trawie oraz organizacji imprez sportowych.	Budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią do gry w hokeja na trawie w Rogowie.	Wybudowano/nie wybudowano/w trakcie.
---	---	--------------------------------------

PRIORYTET 6

Budowa infrastruktury dla rozwoju sportu masowego, amatorskiego i rekreacji

I. DEFINICJA

Infrastruktura dla rozwoju sportu masowego, amatorskiego i rekreacji jest budowana i zarządzana w taki sposób, żeby przedstawiciele wszystkich grup wiekowych i społecznych mieli do niej dostęp. Kluczowe w tym modelu zarządzania infrastrukturą jest skupienie się na dostosowaniu oferty do potrzeb, możliwości i zainteresowań mieszkańców. Jest ona ważnym elementem, potrzebnym do realizacji zapisu strategii:

Zamierza się zachęcać do większej aktywności, poprzez uprawianie amatorskiego sportu i rekreacji. Służyć temu będzie rozbudowa małej infrastruktury rekreacyjno-sportowej dla potrzeb rekreacji, sportu masowego i amatorskiego.

Przy rozwoju infrastruktury sportowej promować należy obiekty wpisujące się w specyfikę lokalnego krajobrazu i lokalne zasoby, a także takie, które mogą przynieść mieszkańcom gminy dopływ zewnętrznego kapitału. **Podjęcie prac warto uzupełniać o konsultacje społeczne z osobami o różnych rodzajach niepełnosprawności. Plany jej rozwoju powinny być ściśle powiązane z analizą dotychczasowego wykorzystania przestrzeni sportowej w danej gminie oraz z perspektywą długofalowego utrzymania i możliwie pełnego wykorzystania nowych inwestycji.** Warto rozszerzyć myślenie o infrastrukturze o

przestrzenie publiczne takie jak parki, ścieżki rowerowe, podwórka, a nawet lasy. Czasem drobne inwestycje (wytyczenie ścieżek, dodatkowe oznaczenia, oświetlenie, stojaki na rowery itp.) mogą znacznie poprawić aktywność fizyczną na danym terenie.

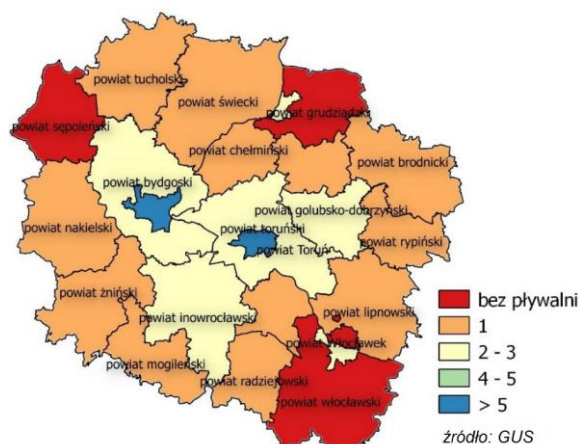
II. DIAGNOZA

W latach 2008-2015 na terenie Województwa Kujawsko-Pomorskiego powstało 356 nowych obiektów sportowych:

- 213 orlików, w programie uczestniczyło 111 gmin (na 144) wskaźnik 77,08 % (drugie miejsce w Polsce),
- 75 hal sportowych i sal gimnastycznych,
- 23 boiska wielofunkcyjne,
- 17 boisk piłkarskich,
- 11 bieżni lekkoatletycznych,
- 10 krytych pływalni, (Osielsko, Kowalewo Pomorskie, Nakło, Radziejów, Rypin, Wielka Nieszawka, Barcin, UMK Toruń, Inowrocław – remont, UKW Bydgoszcz – remont),
- 7 centrów sportowych (UKW Bydgoszcz, UMK Toruń, OSiR Włocławek, OSiR Tuchola, OPOPC Mrocza, OSiR Inowrocław, Kowalewo Pomorskie) oraz 7 budynków infrastruktury towarzyszącej (szatnie, budynki socjalne).

Priorytetowo traktowano program „Moje Boisko Orlik 2012” oraz hasło – kryta pływalnia w każdym powiecie – obecnie w 20 z 23 powiatów są kryte pływalnie. Ministerstwo Sportu i Turystyki w publikacji „Pływalnie kryte w Polsce. Inwentaryzacja bazy sportowej” odnotowuje, że w 20 powiatach województwa kujawsko-pomorskiego znajduje się łącznie 51 krytych pływalni, w tym 2 pływalnie typu sportowego, 42 pływalnie 25 metrowe oraz 7 pływalni szkoleniowo-rekreacyjnych. Na jedną pływalnię w województwie przypada 40 997 mieszkańców. Na terenie województwa nie ma pływalni przystosowanych do zawodów olimpijskich (o wymiarach 50 m x 25 m x min. 2 m), zaś w powiatach grudziądzkim, sępoleńskim i włocławskim nie ma w ogóle pływalni krytych. Mieszkańcy tych powiatów korzystają z basenów w pobliskich miejscowościach: w przypadku powiatu grudziądzkiego – Grudziądz, w przypadku włocławskiego – Włocławka, zaś w przypadku powiatu sępoleńskiego najbliższy basen położony jest o 32 km od siedziby powiatu sępoleńskiego, w miejscowości Człuchów.

Mapa 5 Liczebność pływalni w poszczególnych powiatach województwa kujawsko-pomorskiego w 2014 r.

Ministerstwo Sportu i Turystyki w innym opracowaniu („Braki w infrastrukturze – sale gimnastyczne”) wskazuje także 9 gmin z terenu 6 powiatów województwa kujawsko-pomorskiego, które nie posiadają pełnowymiarowych sali gimnastycznych. W dwóch z nich w 2014 roku realizowano już inwestycje mające na celu uzupełnienie brakującej infrastruktury.

Tabela 2 . Stan realizacji inwestycji w zakresie pełnowymiarowych sal gimnastycznych w 2014 roku w gminach województwa kujawsko-pomorskiego, w których zdiagnozowane zostały braki w tym zakresie

Powiat	Nazwa gminy	Rodzaj gminy	Sala planowana	W trakcie realizacji	Powód braku pełnowymiarowej sali gimnastycznej
aleksandrowski	Nieszawa	miejsko-wiejska	tak	nie	Gmina posiada salę niepełnowymiarową
aleksandrowski	Waganiec	wiejska	tak	nie	Gmina posiada salę niepełnowymiarową
grudziądzki	Rogóżno	wiejska	-	tak	Gmina posiada salę niepełnowymiarową
mogileński	Jeziora Wielkie	wiejska	tak	nie	Gmina posiada salę niepełnowymiarową
radziejowski	Radziejów	miejska	-	tak	Gmina posiada salę niepełnowymiarową
świecki	Bukowiec	wiejska	tak	nie	Gmina posiada salę niepełnowymiarową
świecki	Drzycim	wiejska	nie	nie	Gmina posiada salę niepełnowymiarową
włocławski	Chodecz	wiejska	tak	nie	Gmina posiada salę niepełnowymiarową
włocławski	Lubraniec	miejsko-wiejska	tak	nie	Gmina posiada salę niepełnowymiarową

Źródło: publikacja Ministerstwa Sportu i Turystyki „Braki w infrastrukturze – sale gimnastyczne”

Powyższe inwestycje wyczerpują potrzeby budowy dużej infrastruktury i teraz należy położyć nacisk na małą infrastrukturę sportowo – rekreacyjną, a także lepsze przystosowanie przestrzeni publicznej do codziennego podejmowania aktywności fizycznej przez mieszkańców.

Przełomowe wręcz dla sportu okazało się stworzenie „Orlików”: są one dziś najczęściej występującymi obiektami sportowymi. Po realizacji programu „Moje boisko – Orlik 2012” trwa proces uzupełniania, tej bazy o infrastrukturę towarzyszącą – siłownie zewnętrzne, place zabaw dla dzieci, ścianki wspinaczkowe, małą infrastrukturę lekkoatletyczną; ścianki

wspinaczkowe, tory przeszkód, stoły do ping-ponga, szachów oraz infrastrukturę dedykowaną do wypoczynku. W momencie stopniowego wygasania umów na utrzymywanie obiektów niezbędna jest diagnoza możliwości gmin w zakresie utrzymania obiektów i pracujących na nich animatorów.

Istnieje duże zapotrzebowanie społeczne na wytyczanie i budowę nowych ścieżek i dróg pieszo-rowerowych, z których korzystać mogą: biegacze, kolarze, nordic walking, amatorzy turystyki pieszej i spacerów. Budowa tego typu infrastruktury wpływa korzystnie na wzrost atrakcyjności turystycznej regionu – wynika to z przysłanych do UM planów inwestycyjnych przez JST. Proponuje się także identyfikację, oznakowanie i opomiarowanie istniejących nieformalnie ścieżek, dróg i tras wykorzystywanych dla treningów i turystyki aktywnej.

Priorytetem powinna być infrastruktura terenowa.

III. SWOT

Mocne strony	Szanse
- wybudowana w latach 2008 – 2015 infrastruktura sportowa, - rozbudowująca się infrastruktura dróg/ścieżek pieszo-rowerowych (inwestycje w trakcie realizacji oraz zaplanowane do realizacji),	- duża aktywność samorządów (szczególnie w ramach budżetów partycypacyjnych) w zakresie małej infrastruktury sportowej, - zaawansowane plany budowy gminnych i powiatowych tras pieszo-rowerowych, - wzrost świadomości potrzeb inwestycyjnych w zakresie małej infrastruktury sportowej wśród mieszkańców, - wzrost kompetencji przedstawicieli JST w realizacji inwestycji,
Słabe strony	Zagrożenia
- istnienie obszarów (gminy i powiaty) o wciąż bardzo słabych zasobach infrastrukturalnych, - zadłużenie samorządów,	- rozproszenie, szczególnie w budowie dróg pieszo-rowerowych – niezintegrowane inwestycje, które nie będą układać się w zrównoważoną i

	logiczną z perspektywy użytkowników sieć, - budowanie infrastruktury bez planu jej późniejszego utrzymania, niedoszacowanie kosztów utrzymania.
--	--

IV. CELE/DZIAŁANIA/WSKAŹNIKI

Cel	Działania	Wskaźniki
Poprawa dostępu do małej infrastruktury sportowej.	Budowa infrastruktury towarzyszącej obiektom typu „Orlik”.	Wybudowano/nie wybudowano/w trakcie/ liczba wybudowanych obiektów.
Utworzenie systemu dróg rowerowych w Kujawsko-Pomorskim; połączenie miejsc atrakcyjnych turystycznie + klaster uzdrowiskowy.	Rozbudowa dróg pieszo-rowerowych w Kujawsko-Pomorskiem.	Liczba km dróg rowerowych.
Zapewnienie długofalowego utrzymania powstającej infrastruktury.	Stworzenie narzędzia samobadania dla JST - oceny, czy w danej gminie dana infrastruktura jest potrzebna i możliwa do utrzymania.	Udostępnione na stronie UM i rozesłane do JST narzędzie. Liczba gmin stosująca narzędzie przed podjęciem inwestycji.
	Zmiana wymogów w programach rozwoju bazy sportowej – wymóg budowy infrastruktury energooszczędnej i posiadania długofalowych planów utrzymania obiektów obejmujących m.in. porozumienia z władzami sąsiednich JST.	Zmienione zapisy konkursowe.

	Zmniejszenie kosztów utrzymania obiektów przez wykorzystanie możliwości współpracy z sektorem prywatnym.	
Podniesienie jakości powstającej infrastruktury sportowej.	Stworzenie katalogu dobrych i złych praktyk przy budowie infrastruktury sportowej.	Dostępny na stronie UM i rozesłany do JST katalog.
Poprawa dostępu do infrastruktury dla osób niepełnosprawnych.	Stworzenie wytycznych do konsultacji społecznych bazy sportowej, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska sportowego osób o ograniczonej sprawności, niepełnosprawnych, starszych.	Dostępny na stronie UM i rozesłane do gmin i powiatów wytyczne do konsultacji społecznych. Liczba inwestycji przeprowadzonych z uwzględnieniem konsultacji.

PRIORYTET 7

Budowa „koalicji dla sportu” w obszarach edukacja, polityka społeczna, zdrowie i bezpieczeństwo

I. DEFINICJA

„Koalicja dla sportu” – wypracowanie rzeczywistej współpracy przedstawicieli sektora sportowego z organizacjami i instytucjami zajmującymi się edukacją, polityką społeczną, zdrowiem i bezpieczeństwem. Kreowanie wspólnych programów i projektów, które łączą zarówno cele, jak i sposób działania z kilku obszarów.

II. DIAGNOZA

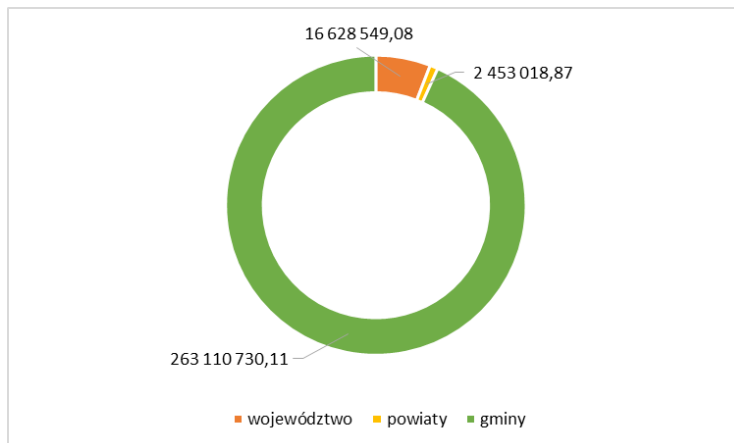
Dotychczasowe działania partnerów projektu „Obywatel dla aktywności” wskazują, że jedynie współdziałanie sektora sportowego z innymi obszarami, w długiej perspektywie służy osiągnięciu ważnych społecznych celów, a przy okazji wzmacnia wszystkie uczestniczące we współpracy typy organizacji. Budowanie takiego operacyjnego współdziałania, jest jednak bardzo trudne, gdyż większość formalnych mechanizmów funkcjonowania, przyznawania środków/dotacji jest sektorowo/tematycznie podzielona.

Aktywność fizyczna mieszkańców łączy w sobie elementy edukacji (nabywanie wiedzy

o sporcie, ale też współpracy, organizacji zajęć, imprez), zdrowia (profilaktyka nadwagi, chorób serca, cukrzycy i itp.), spraw społecznych (włączenie wszystkich grup społecznych, w tym szczególnie osób zagrożonych pauperyzacją oraz niepełnosprawnych), bezpieczeństwa (promocja aktywności fizycznej jako bezpiecznej formy spędzania wolnego czasu, wsparcie inwestycyjne i sprzętowe instytucji takich jak WOPR – zabezpieczających aktywny wypoczynek nad wodą). Wiedza o tych połączeniach i oddziaływaniach uzasadnia tworzenie „koalicji dla sportu”, jako ważnego działania dla wszystkich obszarów społecznych, a zwrótnie podnosi znaczenie działań sektora sportowego.

Analiza poszczególnych poziomów samorządu w województwie kujawsko-pomorskim wskazuje, że zdecydowanie najwięcej publicznych środków finansowych przeznaczonych na sport pochodzi z gmin. Wydatki gminne stanowią 93,2% wszystkich wydatków jednostek samorządu terytorialnego na ten cel. Dane dotyczące wydatków na każdym poziomie samorządu przedstawia poniższy wykres. Znaczy to, że w budowaniu modeli współpracy należy wyraźnie włączać lokalne samorządy, zachęcać je zarówno do kreowania takich koalicji na poziomie lokalnym, ale również zapraszać je do szerszej sieci – na poziomie regionu, bo wtedy najlepiej będą się uczyć konkretnych sposobów działania, być może realizować projekty na większym obszarze.

Wykres 2. Struktura wydatków samorządów na kulturę fizyczną i sport w woj. kujawsko-pomorskim w roku 2013 (PLN)

Źródło: MojaPolis⁴²

Dane ogólnopolskie pokazują, że gminy województwa kujawsko-pomorskiego wydają na sport więcej niż gminy z innych regionów. **Zasadna jest hipoteza, że podniesienie efektywności sektora wymaga testowania nowych sposobów działania, lepszego łączenia ich z innymi ważnymi społecznymi obszarami społecznymi, samo podnoszenie wydatków na sport, przy jego jednoczesnym wyizolowaniu – nie przynosi wystarczających efektów.**

Prowadzone na temat sportu badania pokazują, że wiele powołanych rad sportu spotyka się raz, dwa razy do roku w celu dokonania podziału funduszy gminnych na sport⁴³. Perspektywą

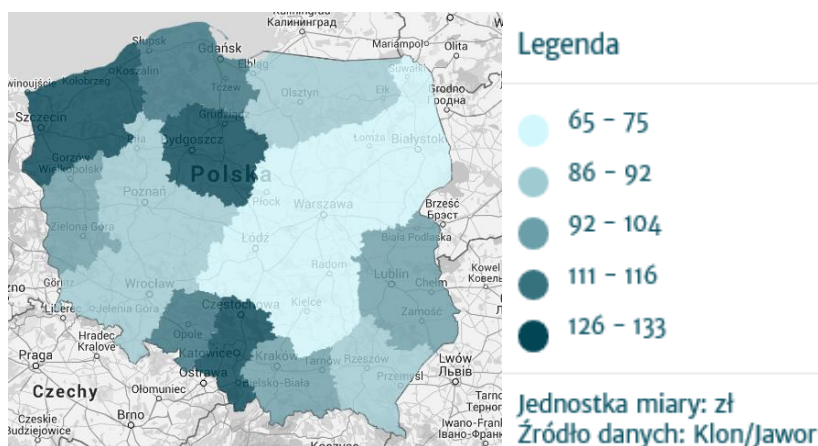
⁴² <http://www.mojapolis.pl/pointers/map/995/> [dostęp: 11.02.2015].

wyjściową nie jest człowiek, wspólnota i jej problemy, a fundusze publiczne, które po prostu trzeba podzielić niezależnie od tego, jakiej jakości są prezentowane przez organizacje pozarządowe oferty. Podobnie różnie można oceniać wyniki złożonych z radnych samorządowych komisji ds. sportu. Inną perspektywą byłoby wspólne przyjrzenie się lokalnych specjalistów temu, kto w danej gminie jest aktywny fizycznie i dlaczego, a dla kogo brakuje odpowiednich warunków lub dobrej oferty. W takim układzie samorząd mógłby pełnić rolę gwaranta zmniejszającego ryzyko organizacji nowych zajęć podejmowane jednak przez samych obywateli.

Sport jako narzędzie i obszar wspierający edukację i zdrowie ma w województwie Kujawsko-Pomorskim szczególne uzasadnienie, ze względu na wyraźnie słabsze dane o sytuacji w tych obszarach. Mamy więc sytuację, w której dość dobrze finansowany, wyposażony w odpowiednie zasoby obszar sportu może posłużyć za dźwignię w poprawienie wskaźników zdrowotnych (szczególnie kobiet) oraz rozwoju nowoczesnej edukacji przez całe życie (np. przez opisywany już wcześniej rozwój wolontariatu i profesjonalizację organizacji sportowych).

Obecnie nie funkcjonują żadne rozwiązania rozumiane jako „koalicja dla sportu”. Seria konsultacji społecznych zrealizowana w ramach projektu Obywatele dla Aktywności, jak również zapisy zawarte w Strategii Województwa Kujawsko - Pomorskiego do roku 2020 wykazują potrzebę zbudowania takiej koalicji w obszarach : zdrowie, edukacja, polityka społeczna, bezpieczeństwo.

Mapa nr 6. Wydatki gmin na sport w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2013 rok.

Źródło: www.mojapolis.pl

III. SWOT

Mocne strony	Szanse
- realizacja programu „Obywatele dla Aktywności”, w którym odbyły się	- wykorzystanie rozpoczętej pracy w ramach programu „Obywatele dla Aktywności” – kontynuowanie spotkań i

⁴³ Por. A. Gołdys, M. Szymborska, *Diagnoza sytuacji sportu w województwie warmińsko-mazurskim*.

międzysektorowe spotkania, rozpoczęto dyskusję o łączeniu sportu z innymi obszarami,	wspólne realizowanie projektów, - wykorzystanie nowych źródeł finansowania, na projekty, które jako centralną zasadę będą miały łączenie obszarów sportu i zdrowia, włączenia społecznego,
Słabe strony	Zagrożenia
- niski poziom współpracy międzysektorowej uwzględniającej potencjał sportu dla innych dziedzin życia społecznego,	- przyzwyczajenia do sektorowego/resortowego trybu działania. - niedoceniające roli sportu i działań organizacji sportowych wśród środowisk oświatowych i służby zdrowia, - izolacja sektora sportowego – słaba pozycja przez realizowanie celów czysto sportowych, mniejszy dostęp do środków innych niż budżety lokalnego samorządu.

IV. CELE/DZIAŁANIA/WSKAŹNIKI

Cel	Działania	Wskaźniki
Podnoszenie wiedzy na temat sportu poszczególnych aktorów spoza świata sportu lekarzy/studentów medycyny/pielęgniarek; nauczycieli klas 1-3, wychowawców przedszkolnych.	Wypracowanie w partnerstwie z partnerami publicznymi, prywatnymi i społecznymi scenariuszy szkoleń dla obok wymienionych grup, w zakresie: - kierunków potencjalnego rozwoju klubów, źródeł dodatkowych funduszy, możliwych form wsparcia organizacji przez gminy (np. poręczenia) wykorzystanie sportu w innych programach np. walki z bezrobociem; - partnerstwa publiczno-prywatnego i zarządzania infrastrukturą; - diagnozy lokalnej, badania potrzeb mieszkańców z uwzględnieniem sytuacji zdrowotnej mieszkańców; - wagi aktywności fizycznej w profilaktyce i leczeniu różnych chorób + sposób prowadzenia	Cykliczny dokument dotyczący dobrych praktyk w sporcie. Cykliczne spotkania poświęcone obok wymienionym tematom. Cykliczne badania aktywności fizycznej mieszkańców. Program wymiany wiedzy na temat sportu z partnerami zagranicznymi.

	pacjentów z uwzględnieniem aktywności fizycznej wraz z prezentacją najnowszych modeli takiego działania; - wiedzy z zakresu skutecznego zachęcania dzieci do ruchu.	
Silniejsze powiązanie polityki sportowej i zdrowotnej.	Diagnoza i integracja prowadzonych przez Urząd Marszałkowski projektów z zakresu sportu i zdrowia. Diagnoza oferty sportowej związanej z opieką medyczną w województwie i prezentacja możliwości stworzenia oferty prozdrowotnej klubom sportowym.	Liczba zintegrowanych projektów. Diagnoza i prototyp rozwiązania.
Wiedza dla sektora sportowego – zapewnienie klubom sportowym dostępu do potrzebnej im wiedzy.	Opracowanie przejrzystych zasad współpracy Urzędu Marszałkowskiego z uczelniami wyższymi (w tym współfinansowania wydawnictw). Opracowanie i stałe uzupełnianie listy tematów badawczych, jakie realizować mogą uczelnie i/lub studenci. Kontakt z wykładowcami i studentami (różnych kierunków – grafiki, zarządzania, socjologii i innych), którzy mogą wspierać organizacje sportowe w rozwoju w ramach prowadzonych zajęć. System staży dla młodzieży w klubach sportowych.	Prace licencjackie i magisterskie napisane w oparciu o tematy podane przez Urząd Marszałkowski. Seminarium badawcze realizowane w klubach sportowych. Stały monitoring sytuacji sportu zintegrowany z dotychczas prowadzonymi w województwie badaniami.

PRIORYTET 8

Dyscypliny sportu strategiczne dla regionu

I. DEFINICJA

Dyscypliny strategiczne to takie, które generują uczestników igrzysk olimpijskich, medalistów olimpijskich, medalistów mistrzostw świata i Europy; dyscypliny reprezentowane w najwyższych klasach rozgrywkowych w sportach drużynowych.

Zdaniem ekspertów „funkcjonujący w Polsce system szkolenia promuje istnienie zbyt wielu podmiotów szkolących bez odpowiedniej selekcji jak największą ilość zawodników. System w żaden sposób nie promuje też planowania długofalowej kariery szkolonych sportowców⁴⁴.” „Co więcej, ponieważ system ten jest w Polsce zbyt rozproszony, sportowcy nie mogą liczyć na spójną strategię zarządzania ich karierą (na każdym jej etapie za zawodnika odpowiada inny podmiot). **Ponadto obecny model finansowania szkolenia sportowego sprawia, że organizacje odpowiedzialne za kształcenie juniorów nie mają żadnego interesu w tym, by ich zawodnik po wejściu w wiek seniorski osiągał sukcesy.**

⁴⁴ Sport. Biznes. Efektywność, Thinktank, 2013.

Trenerzy – rozliczani z doraźnych rezultatów – nadmiernie eksploatują więc młodych zawodników, przez co wiele talentów przedwcześnie kończy karierę”⁴⁵.

„Praktyka hojnego wspierania wyczynowych sportowców w Polsce ze środków publicznych ma swoje negatywne skutki, takie jak choćby mniejsze zainteresowanie karierą pozasportową (dwutorową), dążenie do maksymalnego wydłużania karier sportowych finansowanych ze środków publicznych czy mniejsza aktywność w poszukiwaniu wsparcia z innych źródeł (z wykorzystaniem marketingu sportowego). W przypadku sportowców uprawiających sport zawodowo, mających stały dochód z kontraktów sponsorskich (klubowych), należy rozważyć rewizję zasad przyznawania państwowych stypendiów”⁴⁶.

II. DIAGNOZA

Na przestrzeni kilkunastu lat istnienia Województwa Kujawsko-Pomorskiego zaobserwowano wyróżniające się dyscypliny - „sportowe motory napędowe regionu”.

Wioślarstwo – od lat generuje największą liczbę olimpijczyków i medalistów igrzysk (4 medale z 4 kolejnych igrzysk w tym dwa złote), posiada znakomity system szkolenia w oparciu o klasy i szkoły sportowe oraz uczelnie wyższe (najsilniejsze ośrodki – RTW Bydgoszcz – kilkunastokrotny klubowy mistrz Polski – Robert Sycz podwójny mistrz olimpijski – Sydney 2000, Ateny 2004) ; Zawisza Bydgoszcz, AZS UMK Toruń, Wisła Grudziądz, Gopło Kruszwica: na ostatnich IO w Londynie 2012 wioślarze stanowili 1/3 reprezentantów Kujawsko-Pomorskiego (łącznie 33 zawodników);

Kajakarstwo – od początku istnienia województwa kajakarze Zawiszy i Kopernika Bydgoszcz reprezentowali Polskę na IO – Beata Mikołajczyk zdobyła srebro (Pekin 2008) i brąz (Londyn 2012); zarówno w kajakarstwie klasycznym jak i górskim reprezentanci bydgoskich klubów regularnie zdobywają medale mistrzostw świata i Europy w kategoriach młodzieżowych i w gronie seniorów;

Lekkoatletyka – lekkoatleci stanowią trzecią pod względem liczebności grupę olimpijczyków z Kujaw i Pomorza, wybitni zawodnicy reprezentują Zawiszę Bydgoszcz (Paweł Wojciechowski – mistrz świata Daegu 2011 i brązowy medalista MŚ Pekin 2015; Marcin Lewandowski – halowy mistrz Europy Praga 2015; Marika Popowicz – medalistka ME w sztafecie 4x100 m) i Vectra Włocławek (Katarzyna Kowalska – finalistka IO w Pekinie

⁴⁵ Źródło Raport Thinktank

⁴⁶ Program Rozwoju Sportu do roku 2020 MSiP

i Londynie w biegu na 3000 m z przeszkodami), Bydgoszcz jest od lat uznanym organizatorem imprez lekkoatletycznych: m.in. – Mistrzostwa Europy U-23 2003; Drużynowy Puchar Europy 2004; Mistrzostwa Świata Juniorów 2008, Mistrzostwa Świata w Biegach Przełajowych 2011 i 2013;

Kolarstwo – na igrzyskach olimpijskich w Londynie startowali Michał Kwiatkowski i Michał Gołaś wychowankowie TTK Pacific Toruń obecnie w grupie zawodowej Etixx Quick-Step od 2016 roku Team Sky; dwa kluby z regionu TTK Pacific Toruń (kolarstwo szosowe) i ALKS Stal Grudziądz (kolarstwo torowe) od kilkunastu lat zdominowały rywalizację na poziomie ogólnopolskim; oba kluby posiadają unikalny na skalę kraju system filialnych UKS-ów, gdzie szkolona jest utalentowana młodzież; to tam odnaleziono talenty na miarę Michała Kwiatkowskiego – mistrz świata elity w kolarstwie szosowym 2014; czy Michała Gołasia; w sezonie 2015 Agnieszka Skalniak (TTK Pacific) została mistrzynią Europy junierek i brązową medalistką MŚ, ma realne szanse na start w IO w Rio de Janeiro.

Gry zespołowe:

Siatkówka mamy w regionie dwie drużyny (Transfer/Łuczniczka – mężczyźni i Pałac Bydgoszcz – kobiety) grające w ekstraklasie, mistrzowie świata w siatkówce – Michał Winiarski i Dawid Konarski – wychowankowie BKS Chemik Bydgoszcz;

Koszykówka – w ekstraklasie kobiet Artgeo Bydgoszcz (wicemistrz Polski) i Energa Toruń (brązowy medal); w ekstraklasie mężczyzn – Anwil Włocławek i Polski Cukier Toruń;

Hokej na trawie - 3 drużyny w ekstraklasie (Pomorzanin Toruń – wicemistrz Polski, LKS Rogowo, LKS Gąsawa) – dostarczają członków kadr narodowych, medalistów mistrzostw Europy. Pomorzanin Toruń, w ostatnim pięcioleciu trzykrotnie reprezentował Polskę w rozgrywkach Euro Hockey League (Liga Mistrzów).

III. SWOT

Mocne strony	Szanse
- rozbudowane piramidy szkolenia w wiodących klubach regionu - system klas i szkół sportowych, filialne UKS-y, regionalny system wyszukiwania talentów, mocne grupy młodzieżowców i seniorów, - silne sporty wodne w regionie – 2 medale olimpijskie i 70% olimpijczyków z regionu na IO w Londynie to wioślarze i kajakarze, - marketing i promocja – profesjonalne działania promocyjne i marketingowe klubów sportowych (siatkówka, koszykówka, żużel, kolarstwo),	- kluby z dobrze skonstruowanym systemem szkolenia przyciągają dobrych zawodników, nie oddają najlepszych do konkurencyjnych ośrodków w kraju, - dalsze wspieranie potęgi sportów wodnych w oparciu o rozwój dróg wodnych w regionie; upowszechnianie wioślarstwa i kajakarstwa, - przenoszenie dobrych praktyk w zakresie marketingu i promocji na dyscypliny

	ważne lecz „niemedialne” np. hokej na trawie, kajakarstwo, wioślarstwo,
Słabe strony	Zagrożenia
- nieadekwatny do potencjału udział biznesu lokalnego w promocji poprzez sport, - sport akademicki – brak uczelni o profilu sportowym w regionie; niewystarczająca oferta stypendialna dla studentów/sportowców,	- zagrożenie utrzymania wysokiego poziomu sportowego (na poziomie europejskim i światowym) bez włączenia biznesu lokalnego. Regionalni liderzy biznesu nie chcą sponsorować sportu, - odchodzenie seniorów/młodzieżowców do ośrodków z bogatą ofertą dla studentów/sportowców.

IV. CELE/DZIAŁANIA/WSKAŹNIKI

Cel	Działania	Wskaźniki
Wypracowanie systemów długofalowej opieki nad zawodnikami.	Rewizja zasad konkursowych – wymóg posiadania długofalowych strategii rozwoju organizacji i zawodników.	Liczba opracowanych strategii rozwoju.
Promowanie kariery dwutorowej sportowców.	Rewizja systemu stypendialnego – po pierwsze pod kątem uznawania imprez najwyższej rangi w danej dyscyplinie za podstawę do przyznawania stypendiów, po drugie uzależnienie, ewentualnie przyznawanych stypendiów sportowych od pracy zawodowej lub kontynuowania nauki przez sportowca. Stworzenie systemu wymogów dla stypendystów związanych z promocją aktywności fizycznej i/lub danego regionu. Uwzględnianie w umowach z	Nowy system stypendialny.

	zawodnikami obowiązków na rzecz promowania aktywności sportowej amatorów i/lub promowania województwa.	
Przeciwdziałanie wczesnemu odchodzeniu ze sportu uzdolnionych sportowców.	Zindywidualizowany monitoring rozwoju uzdolnień i karier sportowych.	

ZAKOŃCZENIE

Skuteczna praca nad wprowadzaniem rzeczywistej zmiany, w jakimkolwiek obszarze społecznym jest pracą stałą. **Projekt „Obywatele dla Aktywności” ma być impulsem do mobilizacji**, ale sam jego, określony w czasie przebieg, nie ma szans ugruntować zmian, a jedynie wskazać ich kierunki.

Konsekwentne realizowanie zmian – z tak wielu obszarów, w tak wielu tematach i o tak wielkiej różnorodności **wymaga wytrwałego (jak trening sportowy) podążania za wspólnie wytyczonym planem**. Logiczne ułożenie takiej, niełatwej struktury proponuje niniejszy dokument – z dużym otwarciem na jego partycypacyjne przeformułowanie. Wydaje się, że dla każdego z kluczowych działań i konkretnych przykładów ich wdrażania powinien być dedykowany zespół (koniecznie międzysektorowy jak również między-obszarowy), który czuwać będzie nad dokładniejszą diagnozą danego obszaru i przebiegiem implementacji. W takim zespole musi panować zgoda i jasność, co do priorytetów w danym temacie.

Dokument zakłada konsekwentne, sukcesywne zmniejszanie ingerencji administracji publicznej w działalność sportową, kierując pracę samorządu bardziej w stronę świadomego dostarczania wiedzy, danych oraz promocji aktywności obywateli niż realizatora i sponsora działań. Ważnym wyzwaniem dla Urzędu Marszałkowskiego będzie inspirowanie podmiotów prywatnych do długofalowego, całościowego wspierania sportu zgodnego z ważnymi dla regionu priorytetami. Na tym etapie najważniejsze wydaje się zdobyć dla programu jak najwięcej sojuszników i współautorów (z różnych obszarów, nie tylko sportowego!), bo Ci naturalnie staną się jego realizatorami. W ten sposób szansa na rzeczywistą zmianę dla sportu w regionie będzie znacznie większa.